

Новы ! Час



МІНКУЛЬ ЗВАРОЧВАЕ
НА СУЧАСНЫЙ РЭЙКІ

Стар. 4

НА БАЦЬКОУСКИХ ПАДВОРКАХ

Адчуванне запусценнімяккай хадой крохыць следам: зыркнє з вакна закінутай хаты, сіратліва паглядзіць з разбітага сямейнага партрета

||||| Стар. 5

ВЫРАТАВАЦЬ САЦЫЯЛ-ДЭМАКРАТЫЮ

Беспрэдэктнна параза нямецкіх сацыял-дэмакратаў на выбарах 28 верасня справакавала ўнутраны партыйны канфлікт

||||| Стар. 13

СЫН ЗА БАЦЬКУ... МАСТАК СЯРГЕЙ ВІШНЕЎСКІ

||||| Стар. 14

ЧЫТАЙЦЕ

Ў НАСТУПНЫМ НУМАРЫ!

Генадзь Грушавы

Нарыс Аляксандра Тамковіча
з цыклу «Трэці сектар у асобах»

▶ АД РЭДАКТАРА

КУДЫ РУХАЕЦЦА БЕЛАРУСЬ?

Аляксей КАРОЛЬ

Толькі не на Захад. Хто лічыць так, заўважыў у размове з расійскімі журналістамі А. Лукашэнка, той «апошні ідёйт». Але ж і не на Усход, бо як інакш разумець туў плынь беспрэдэктнта моцных эпітэтаў і вызначэнняў, якія ён абрываў патым на адрас расійскага кіраўніцтва.

Падобна на тое, што за гэтай супяречнасцю, як і за шрагамі іншых, якія багаты можна знайсці ў трохгадзінных адказах кіраўніка беларускай дзяржавы на выключна лаяльныя пытанні расійскіх сімпатыянтаў, хаваешца той факт, што ён сам ужо не валаод адказам на гэта пытанне. Страціў свае ўласныя, якія ўчора непахісна-цвёрдая арыенцыя. І ўжо не цалкам фарміруе сітуацыю, а вымушана реагуе на ўсё новыя выклікі.

Палітыка літаравання паміж Усходам і Захадам, як дакладна разлічаная палітыка — з кім, як, што, каму, і дзеялі чаго, — вычарпала сябе. Дыялог з відавочнасцю букусе. Но новых кроку насыстэрч з боку афіцыяльнага Мінска няма. Захад чакае і тримае падзіў перад прыняціем далейшых рашэнняў, у прыватнасці па санкцыях. Палітычны вецер з Расіі дыхае холадам. Эканамічныя ішчышо большым: новага крэдыту і зніжэння кошту на газ не абіцца. Здаецца, што сваю ранейшую палітычную вагу для Расіі страчыла і аргументы наконт прызнання Беларуссю Абхазіі і Асечі. Слававатым ходам на знак прыхылнасці саюзныму братству аказаўся і сумесны вайсковыя вучэнні.

Разам з тым узмачніла піск унутраных выклікаў. Як сведчаць



апошнія вынікі сацыялагічнага апытання, праведзеннага Незалежнымі інстытутамі сацыяльна-еканамічных і палітычных даследаванняў у верасні бычага года, 88 працэнтаў апытаных заўважылі рост цен. З іх 12,5 працэнта «адчуваю сапраўдны шок ад росту цен» і яшчэ на 30 працэнтаў «адбіваеца сур'ёна і выклікае трывогу». На астатніх 8% «ужо адбіваеца і выклікае занепакоенасць».

На практицы, як сказаў мой племянік, што прадуе на заводзе, гэта азначае заняццю на 50 працэнтаў і, адпаведна, палавину ад былой зарплаты. Гэта яшчэ не сацыяльны дынаміт, але ўжо кампанент для яго. Людзі яшчэ мараць пра вітраныне да былога ўзроўню. Але не веरаць ужо ў міф пра славутую стабільнасць. Гэтыя краевутольны камень з-пад сацыяльна-еканамічнай мадэлі А. Лукашэнкі выбіты. Прычым адказаваць за пагаршэнне эканомічнай сітуацыі людзі ўскладаюць на прадстаўнікоў улады — на прэзідэнта амаль 48 працэнтаў, на

Судадносяцца з гэтым лічбамі і спадзяванні людзей на асобу, з якой яны звязаюць магчымасці паліяпшэння сітуацыі. 50,2 працэнта на бліжэйшых празідэнцікіх выбарах гатовы даць даценц іншаму чалавеку, 37 працэнтаў выказаліся б за пераабранне ціперашняга лідэра, 25 — аддалі першага кандыдату да дэмакратичнай апазыцыі.

Заўважна ўзрасла і геапалітычная свядомасць беларусаў. За ўступленне ў Еўрасаюз выказалася 44 працэнты, супраць — 32.

Адбудаваная ў Беларусі сацыяльна-еканамічнай мадэлі аўтарытарнага тыпу яшчэ захоўвае дастатковую ўстойлівасць. Аднак ужо адчуваўна нахілілася, яе пранізаюць токі напружання. Падступае момант сур'ёнага выбару далейшага палітычнага курсу краіны. Дакладней, кардынальная змены гэтага курсу як на заходнім, так і ўсходнім нахілках. Гэтычна, што на афіцыйным палітычным полі з'явіцца новыя пункты, якія не прыніцаць раашэнняў, дык хаяць будзе змены на іх змест. Гэтыя пункты пакуль далёка не самас-

тойныя, не аформленыя, не арганізаваныя. Хутчэй за ёсць, нават не агравораны ў културах, якія цалкам залежны ад галоўнага на вертыкальным Алімпе. Але ж з разрывамі магчымасці ўплыну на сітуацыю знутры. Як на сваіх паверхах уладнай піраміды, так і па складаных, звілістых лініях міжпавярховых связей.

Не думаю, што міністр культуры Павел Латушка ставіў перед сабой палітычныя мэты, тым больш хацеў захаваць пра

свеа палітычныя амбіцыі, калі выклікаў на прэс-канферэнцыі 5 кастрычніка сваю праграму, як трапна адзначылі СМІ, беларусізациі міністэрства. Калі распавёў наоконч панаў пашырэння культурных стасункаў Беларусі з краінамі Еўрасаюза з дапамогай інструменту і пляцовак праграмы «Усходнія партнёрыства». Ён вырашае лакальных рабочых задачаў працы міністэрства. Але ў такім выразна беларускім фармате гэтыя планы натуральна набываюць палітычнае гучанне.

Хацелася таго ці не яўтарам,

тэрства культуры ёсьць прызнанне краху яшчэ адной краевугольнай ідэі існуючай палітычнай сістэмы — безнацыянальной культуры, безнацыянальнага патрыйцтву, безнацыянальнага дзяржаўнасці ці то савецкага, ці то не зразумела якога праарасійскага тыпу. І адначасова ёсьць сведчанне спробы выхаду на адбудову і развіццё свайя нацыянальна са мбытнасці, якая і ёсьць пропуск у сучасны цывілізацыйны свет, у міжнародную супольнасць.

А. Лукашэнка адчувае гэтыя працэсы да перамен і імкненія калі не спыніць іх развіццё, то хаяць падпрадкальцаў свайіх волі і скіраваць у пажаданым яму на кірунку. І не ведае, у якім. Крызісна сія, і кризіс ёсьць, і мы ведаєм, як з гэтымі. Мы не просім у Расіі дапамогі, але чаму яна не дае крэдыта? Захад не можа нам замяніць Расію, даць столікі, колькі давала яна, але «Усходнія партнёрыства» ухвалім. З усёй шчырай упэўненасцю: дзяржава павінна кіраваць эканомікай. І са скрухай: мы даем бізнесу ўсё больш свабоды. Дарэчы, дали ўжо столікі, што, як адзначыў адзін бізнес-аналітык з практичных структур, павярнуць назад немагчымы. Гэтыя працэсы ужо выйшоў з пад татальнага канцролю адміністрацыі прэзідэнта.

Калі алуцьць у агульную карціну мазаіку трохгадзінных адказаў А. Лукашэнкі на пытанні расійскіх журналісташт, яго жэст, мімікі, пауз, то складаеца ўражанне, што ў гэтай сустэрчы ён шукаў піскага гэтачайнеры ў падтрымкі ад прыязнай яму аўдыторыі і адначасова імкнусці ўзіміці і альбо ўзіміці, і кіроўную эліту, і насељніцтва ў сваіх непахіснасці.

Агульная сітуацыя ў краіне — памежная. Новы аддакт да поўнага аўтарытарызму яшчэ магчымы. Але з той жа верагоднасцю магчымы і працэсы, якія ўверылі ў дэмакраты.

ФАКТЫ, ПАДЗЕІ, ЛЮДЗІ

2

▼ НАВІНЫ РЭГІЁНАЎ

ГАЛЬШАНЫ. ЗАМАК АДНАЎЛЯЦЬ НЕ БУДУЦЬ

Мы не вядзём гаворку пра аднаўленне замка ў першапачатковым выглядзе. Але ёсьць добрая ідяя па яго кансервациі і стварэнні экспазіцыі пад адкрытым небам. Галоўнае — выкарыстаць сам брэнд «Гальшанскі замак», — заявіў старшыня Ашмянскагарайвыканкама Юрый Адамчык. Дэпутат Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Валянціна Лузіна паведаміла грамадскасці, што «зраз прападаўнаныя практэкт-каштарынскай дакументація па вынаесенні лініі высакавольных тэлекранераў з тэлеканаламі, што прылягае да замка. Эта дазволіць потым праводзіць гідратэхнічныя работы па аднаўленні сажалах вакол помніка. І гісторыка-культурны аб'ект будзе ўспрыманы тады зусім па-іншаму». На разглядзе ў міністэрства культуры Паўла Латушкі знаходзіцца канцепцыя практэктора архітэктара Гары Раханскага. Яна прадугледжвае кансервацию замка, аднаўленне вежы, што захавалася, і правядзенне на закансерваваных руінах экспкурсій.

ГАНЦАВІЧЫ. ІРАНСКІЯ ДЫВАНЫ

Ураёным краязнáчым музéю з узделам прадстаўнікоў амбасады Ірана ў РБ адкрылася выставка «Іранскія ручныя промысловы». На адкрыці акрамя мясцовых чыноўнікаў і грамадскасці прысутнічалі прадстаўнікі іранскай тэлебачанні. У мерапрыемстве прыняў удзел беларуска-іранскі музичны калектыв «Аўіндар», які віртуозна выканываў шэраг музyczных кампазіцій і песен далёкай краіны. У экспазіцыі прадстаўлены і іншыя ўзоры дзякартáўна-прыкладнога і выяўленчага мастацтва, якія дазваляюць пазнáміцца з традыцыямі і звязкамі іранскай народнай. Эта ўжо трэцяя выставка ў Ганцавічах, у правядзенні якой прымаюць удзел замежныя дыпламатычныя прадстаўніцтвы. Папярэдне ў свае экспазіцыі ў музéі выстаўлялі амбасады Японіі і Кітая ў РБ.

ЛІДА. ДАМЕЙКУ — ВУЛІЦУ

На чарговай сесіі Лідскагарайвыканкама сярод іншых было разгледжана пытанне змены назвы вуліц. Тапанімічна камісія, у склад якой уваходзяць спецыялісты, мясцовыя краязнáчы, прадстаўнікі грамадскіх арганізацій, прадстаўлена депутатамі свéй міркаванне наокончании наўвиліцім імя знакамітага земляка Ігната Дамейкі і назвы Грунвальдской. Пасля кароткага амбэркавання было вырашана ўстановаць імя Дамейкі, аднак дарога на Грунвальд у сучаснай Лідзе пакуль не паўстане.

ВІЦЕБСК. «БЕЛПОШТА» СУПРАЦЬ

Чарговая спроба незалежных выданняў «Вітебскі кур'ер» і «Отмазка» патрапіла ў падпісы каталог на першае пайгодае 2010 года закончылася безвынікова. Выдаўцы атрымалі стандартны адказ, што РУП «Белпошта» лічыць «немэтаздынным» уклюенчы газету ў каталог.

► ПАМЯЦЬ

ХАЙ НА НЯБЁСАХ ЁЙ БУДЗЕ СПАКОЙНА

Мая калега-праваабаронца з Салігорска Яна Палякова сваё жыццё прысвяціла змаганню за справядлівасць. Яна Палякова заўсёды прыходзіла на дапамогу тым, каго ўлада імкнулася не здзяўжыць, раздзвіць, прынізіць. Яна была рэгіянальным прадстаўніком грамадскага аўяднання «Прававая дапамога насельніцтву».

Яна Палякова дапамагла многім жыхарам Салігорска выйтрыць суды, абараніць свае права перад чыноўнікамі. Здзяржала нават выпадкі, калі дзякуючы кампетэнтным дзеянням Яны былі пакараныя службовыя асобы горада. Яна ўдзельнічала ва ўсіх палітычных акцыях, якія адбываліся ў Салігорску.

Здзяравалася б, грамадская актыўнасць павінна толькі вітацца, але не ў нас — да Яны ўсё частае пачалі чапляцца праваахоўныя органы. Уся магутнасць славых структур была кінутая

на адзінокую жанчыну, якая папросту спрабавала абараніць незаможных грамадзян.

І раптам звязы і скаргі Яны на неправамерныя дзеянні супрацоўнікаў міліцыі былі звернуты супрацце яе ж. Яну аўбінавацілі ў паклён на ўчастковага інспектара Пугачова. Суддзя Бураўцоў імкнуўся як мага хутчай скончыць справу і вынес прысуд — два з паловай гады амбэркавання волі.

Пасля вынаесення прысуду Яна ўсім сказала, што ў туму не пойдзе. І скончыла жыццё самагубствам... Вось так трагічна абарвалася жыццё праваабаронцы Яны Паляковай. Вельмі цікава ўсведаміла, што чалавека няма з намі. Яна сышла і дала ўсім нам зразумець, што нельга так ненавідзець людзей, нельга зішчыць іх толькі за тое, што яны думаюць па-іншаму.

Яна пахавана ў Салігорску. Светлая яў памяць. І хай на нябёсах ёй будзе спакойна.

Алег Волчак, кіраўнік праваабарончага цэнтра «Прававая дапамога насельніцтву» Украіна — Беларусь»

► ВЫБАРЫ

АГУЛЬНАЯ ДУМКА

Дэмакратычныя сілы Беларусі сфармулююць агульную думку наконт перадвыбарнай сітуацыі.

«Сёння па маёй ініцыятыве адбылася сустэрна прадстаўніцтва дэмакратычных партый і арганізацій. Мы амбэркавалі сітуацыю, якая складаеца ў краіне напрададні прэзідэнцскіх выбараў, і прыйшлі да выносу, што неабходна сфармуляваць агульную думку па ёй», — заявіў

старшыня АГП Анатоль Лябедзька.

Лябедзька зазначыў, што на працягу тыдня ён падрыхтуе дакумент, у якім будзе адлюстравана ацэнка дэмакратычных сіл перадвыбарнай сітуацыі Беларусі, а таксама крокі, якія плануеца зрабіць як унутры краіны, так і на міжнароднай арене. «Праз тыдзень мы збліжымося яшчэ раз, каб амбэркаваць канкрэтныя палажэнні дакумента. Спадзяюся, нам удастца прыйсці да адзінай думкі», — сказаў палітык.

У сустэрнах бралі ўдзел на-меснік старшыня Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Грамада) Іван Анташкевіч, старшыня аргкамітэта па стварэнні Беларускай партыі працоўных Аляксандар Бухвостаў, намеснік старшыня Партыі БНФ Рыгор Кустосеў, сустэрна падпісаны аргкамітэта па стварэнні партыі «Беларуская хрысціянская дэмакратыя» Віталі Рымашэўскі, лідар руху «За Свабоду» Аляксандар Мілінкевіч, сустэрна Еўрапейскай кааліцыі Мікалай Статкевіч, старшыня Беларускага кангрэса дэмакратычных прафсаюзаў Аляксандар Ярошук.

Сяргей Каралевіч, БелаPLAN

► ДАТА

ДЗЕНЬ БАРАЦЬБЫ ЗА ГОДНУЮ ПРАЦУ

Генадзь КЕСНЕР

7 кастрычніка ў сталічным Парку імя 50-годдзя Кастрычніка адбыўся мітынг, арганізаваны Беларускім Кангрэсам дэмакратычных прафсаюзаў. Акцыя, на якой узялі ўдзел калія ста чалавек, была прысвечана Сусветнаму дню барацьбы за годную працу.

Сярод тых, каго можна было ўбачыць на мітынгу, апроч прафсаюзных лідэраў і прадстаўнікоў прадпрыемстваў, былі старшыня аргкамітэту па стварэнні Народнай грамады (Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі) Мікалай Статкевіч, першы скрэтарапарты Беларускай камуністычнай партыі Тамаш Калякін, старшыня ствараемай Беларускай партыі працоўных Аляксандар Бухвостаў, актыўі-

ты дэмакратычных моладзевых арганізацій і іншыя вядомыя асобы.

Старшыня БКДП Аляксандар Ярошук нагадаў, што гэты дзень адзначаецца па ініцыятиве Міжнароднай канфедэрацыі прафсаюзаў, сібрам якой з'яўляецца і Беларускі Кангрэс дэмакратычных прафсаюзаў.

«Прыстойная праца — гэта ўсё тое, што забяспечвае чалавеку прыстойнае жыццё. Менавіта таму Міжнародная арганізацыя працаў яшчэ дзесяць год таму ўстанавіла крытэрыі прыстойнай працы», — адзначыў лідар БКДП.

«Ці можа беларускі працоўны сёняння казаць, што ён мае прыстойныя заробак? — задаўся пытаннем Ярошук. — Ці можа лічыцца нармальным сярэдні заробак па краіне ў памеры 350 долараў? Не, можа. Тым больш калі лічыць, што мы живем у краіне з єўрапейскім узроўнем цэн». Таксама прафсаюзны лідар звярнуў увагу на то, што многія працоўныя за-

ніты не поўны тыдзень, атрымліваюць урэзаныя аклады. Было згадана і пра парушэнні правоў незалежных прафсаюзаў, пра пераслед прафсаюзных лідэраў і нават простых людзей, якія жадаюць уступіць у незалежныя прафесійныя саюзы.

Але самай балочай тэмай для прафсаюзаў і працоўных, па словах выступутоўцаў, з'яўляецца прыніжальная кантрактная сістэма. Падчас акцыі выступалі рабочыя розных прадпрыемстваў, ужо існуючыя і ствараемыя прафсаюзаў. Практычна ўсе адзначалі хібы кантрактнай сістэмы, узгадвалі факты парушэння правоў працоўных.

Пры канцы мітынгу яго ўзельнікі прынялі рэзалюцыю, у якой, апроч іншага, запатрабавалі адмены Дэктэта № 29, што дзесяць год таму ўвёў у Беларусь кантрактную сістэму. Афіцыйная Федэрацыя прафсаюзаў ад адзначэння Сусветнага дня барацьбы за годную працу ўстрымалася.

► ПРЕМ'ЕРА

БЕЛАРУСЬ ПАД НЯМЕЦКАЙ АКУПАЦЫЯЙ

На тэлеканале «Белсат» — прэм'ера. Новы дакументальны фільм «Беларусь пад нямецкай акупацыяй (1941–1944) мадалада рэжысёра Антося Цялежнікава.

Трейлер фільма «Беларусь пад нямецкай акупацыяй (1941–1944)» выклікае неадназначную рэакцыю. Ужо можна чакаць, што на аўтара абрыванецца шквал крытыкі, асабліва ад тых, хоць і цікавасць прымае меркаванні, адрозныя ад агульнапрынятых. Што прымусіла ўзяцца за такую неадназначную тэму, расказвае гэта рабысці.

— Гэта спроба распавесці на працягу краіны больш дзвюх гадоў пра падыходы і перыяды гісторыі Беларусі — нямецкую акупацыю 1941–1944 гадоў, першую спробу ў дакументальным кіно разглядаць з гэтага погляду.

ростая і спрэчна. Чаму менавіта такая тэмата?

— Я з юнацтва вельмі цікаўлюся гэтым тэмам. Мае ўдзеленне цалкам змянілася ад таго, як падавалася нам другая сусветная вайна ў школе ды ў безлічіх фильмаў і кніг. Тэма так званай «Вялікай Айчыннай» стала ідэалагічнай борбай у савецкай сістэме. Безумоўнасць, з якой усвалялася перамога СССР над Германіяй і герайзм савецкага народу, не пакідала месца для альтэрнатыўнага пункту гледжання. Вельмі часта розныя падзеі гэтага часу сабрываюцца на карысць савецкай ідэалагічнай лініі. Тому, сутыкнувшись з шэрагам публікацый, якія паказваюць зусім іншыя погляд на гэту тэму, я быў агаломшаны. Натуранальна, стварэнне фільму паліўнага праства неабходным. Я гатовы да ўсялякай рэакцыі і разумею, што для сярэдняга беларускага аглядача змест фільма можа быць нават шакуючым. Самае істотнае для мяне — данесці альтэрнатыўную і максімальную

аб'ектыўную карпіну не такіх ужо і далёкіх падзеяў з гісторыі нашай краіны.

— Што выкарыстоўвалася ў якасці факталаґічнага матэрыялу?

— Гістарычны асновай для стварэння фільму стала кніга гісторыка Юрыя Туровіка «Беларусь пад нямецкай акупацыяй» — адна з найлепшых прац на дадзеную тэму. Работа над фільмам почалася яшчэ год таму, найбольш часу заняла зборанне кіна- і фотаматэрыялаў, дакументаў.

— Асабістасць з вашых сваякоў нехта ўдзельнічаў тады ў баевых дзеяннях?

— Большасць маіх сваякоў падпісаў іх падпісаў. Гэта былі звычайнія жыхары беларускіх вёсак, але былі і ты, хто ваяваў на фронце на савецкім баку. Сваякоў ўзгадвалі ў размовах нямецкія карніякі. Яны жылі на Усходнім Беларусі, дзе не панавала цывільная адміністрацыя, таму ім давялося пабачыць шмат не-прыемнага.

▼ ТЫДНЁВЫ АГЛЯД

ПУЦІН, GO HOME?

Сяргей САЛАЎЕУ

Здаецца, адным сваім выступам перад расійскімі журналістамі Аляксандар Лукашэнка зрабіў усё, пра што так марылі беларускія ультранационалісты. У парадунні з тым, што Лукашэнка «прад’явіў» былому прэзідэнту Расіі Уладзіміру Пуціну, крывачал «Чамадан — вакзал — Расія» выглядае дзіцячым лепятаннем. Зраз адносіны з Расіяй, прынаамі, у беларускага прэзідэнта, сапаваліся надоўга.

Паводле словаў Лукашэнкі, менавіта Пуцін «замарозіў» беларусаў у 2004-м. «Эта рашэнне было прынята тагачасным прэзідэнтам Пуціным», — сказаў ён. Больны за тое, менавіта Пуцін сарвай пабудову Саюзнай дзяржавы. «Хіба была бы праблема ў хуткім прасоўванні стварэння і развязця Саюзнай дзяржавы, калі бы была на гэтве воля Пуціна і Лукашэнкі? Не было такай волі, і гэты працэс шмат у чым прытартмазіўся. Не Лукашэнкі ў этым віна», — заяўіў беларускі прэзідэнт. І яшчэ Лукашэнка заяўіў, што Расіі сама вінаватая ў тым, што беларусь да этага часу не прызначала незалежнасць Абхазіі і Паднёўнай Асеціі. «Мы адназначна заняі пазіцыю Расійскай Федэрэцыі, падтрымаўши на ўсіх уроўнях. Па вялікім раҳунку, мы даўно павінны былі прызнаць Абхазіі і Паднёўную Асецію — не мае значення, што там адбылося, — тым самым падтрымаўши нашага саюзніка. На жаль, сам саюзнік вінаваты ў тым, што мы дагэтуль не вырашылі гэтае пытанне», — заяўіў Лукашэнка.

Адказ на гэтыя словаў не прымусіў сябе доўга чакаць. На сустэречы прэм’ерай Расіі і Беларусі — Пуціна і Сідорскага, якія адбылася на гэтым тыдні, расійскіх кс-прэзідэнт і прэм’ер дэмантравалі «не звойажаў» словаў Лукашэнкі, і ніяк не каментаваў ягоныя выказванні. Нібыта беларускага прэзідэнта не існуе ў прыродзе. Але ж Пуцін не пакінуў без звагіншы аспект беларуска-расійскіх адносінай. Беларусь карыстаецца «самымільготнымі» СНД і «у свеце» цэнамі на энерганосібіті з Расіі, зазначыў Пуцін, адкрывачы бі каstrychnіка перамовы з беларускім калегам Сяргеем Сідорскім. Паводле слоў Пуціна, паніжаныя пошыні на нафту забяспечваюць загрузку беларускіх нафтаперапрацоўчых прадпры-



емстваў і дазваляюць ім ажыццяўляць дастаткову вялікі аўёт экспарту, які «прыноіць значныя даходы ў цвёрдай валюце ў беларускі бюджет».

«Халодная сустрэча» Пуціна з Сідорскім выклікала значную плынь каментараў. Прывкладам, некаторыя эксперыты мяркуюць, што ў такой сітуацыі пасяджэнні Савета міністраў і Вышайшага дзяржавета Саюзнай дзяржавы, якія плануеца правесці ў Маскве ў каstrychnіку і лістападзе адваждневна, непадданы.

«Па-першае, спадар Пуцін не сцвярджаў, што пасяджэнне Саюзіна 28 каstrychnіка і на самай справе адбываецца, а па-другое, гарваўбы аў Вышайшым дзяржавеце так, як быцам на ім ніхто, акрамя Сяргея Сідорскага, падстайця Беларусь не будзе і, галоўнае, не зможа. (І на самой справе, цяжка сабе ўяўіць, што Аляксандар Лукашэнка пасля ўсяго сказанаага ім як на ўсім не бывала прыездзе ў Маскву, а расійская кіраўніцтва яго як на ўсім не бывала прыме. Эта значыць, у інтарэсахі таго, і другіх не бачыцца адзін з адным)», — піша расійская газета «Коммерсанцъ». Звычайна «І» ведае, пра што гаворыць, а бязменныя карэспандэнт газеты з «крамлёўскага пулу» Андрэй Калеснікай мае широкасць кола знаёмых у Адміністрацыі прэзідэнта Расіі. Менавіта ён і падаў інформацыю пра мажліві зрыў сустэречы беларускага і расійскага прэзідэнта.

Іншы адказ Беларусь атрымала і ад віц-прем’ера ўрада Расіі, міністру фінансаў Аляксандру Кудрыні. 5 каstrychnіка. Расіі не дасць Беларусі апошні транш кредиту ў памеры 500 мільёнau долараў, але будзе прасоўваць інтарэсы краіны па міжнароднай лініі — па атрыманні займаў да МВФ і анатыкрайзінага фонду ЕўраТЭС. Пра гэта заяўіў віц-прем’ер урада Расіі, міністр фінансаў Аляксандар Кудрын 5 каstrychnіка ў Стамбуле, дзе прадходзіць гадавая сесія МВФ і Сусветнага банка. «Такулы мы не разглядаем працэс кредиту Беларусі (апошні транш на 500 мільёнau долараў) з заявленага раней стабілізацыйнага кредиту ў 2

мільярда). На двухбаковай аснове не дадзім», — сказаў Кудрын.

Што застасцца рабіць Беларусі? Толькі арыентавацца на Захад альбо падтрымлівацца сваёю незалежнасцю і сваёю дзяржавайнасцю. І крокі на этым напрамку робяцца такія, якіх мы не чакалі нават ад самага нацыяналістычнага ўрада.

Падчас прэс-канферэнцыі 5 каstrychnіка, прысвечанай Дню работніка культуры, міністр культуры Павел Латушка акрэслі прыкрытыты сваёй дзеянасцю, якія шмат когу прымусілі спачатку ўраніць, а потым падніць скінку і падлогі.

Сярод прыкрытытаў былі названыя: даступнасць культуры, як унітранай, такім зношэннем, культура якімід краіны; падтрымка маладых таленітаў; захаванне гістарычнай спадчыны. Павел Латушка назначыў таксама, што «упошні час павялічылася фінансавая падтрымка юстаноу культуры ў Беларусі».

Разам з тым, спадар міністр пропанаваў бізнесу актыўнейшы падтрымліваць культурныя праграммы і мерапрыемствы, у якіх прыкладу навязаўшы стварэнне сістэмы прафдзярсцерства ў краіне.

Шмат увагі Латушка надаў міжнароднаму супрацоўніцтву ў сферы культуры, у тым ліку і ў межах «Усходніх народнасцей». «Нас аб'ядноўвае з Літвой і Польшчай адзінай культурнай спадчынай», — назначыў міністр.

Супрацоўніцтва з гэтымі краінамі ў галіне рэстаўрацыі помінкай архітэктуры было названа прыкрытытым.

На гэтыя меты ў 2010 годзе плануецца выдзеліць 50 мільярдаў рублёў.

Асобна спадар Латушка згадаў пра супрацоўніцтва з беларускай дысяпраістравай. «Важна, што аднаўляеца дыялог. Мы будзем актыўізаць яго. Эта падыход кіраўніцтва нашай дзяржавы», — адзначыў міністр і запіснікі, што Беларусь будзе спадрэзіць адкрыцію беларускіх культурных цэнтраў за мяжой. Найперш у Літве, Расіі, Украіне.

Завяршаючы прэс-канферэнцыю, міністр адзначыў, што плануе правесці рэарганізацыйныя міністэрстваў культуры: «з мэтай актыўізаціі працу установы. Яе зменадзяленне з разгэйнімі». А развітаваючы з журналістамі, спадар міністр параў кожны свой дзеяніе пачынаць з беларускага слова: «Важна змяніць стаўленне грамадства да беларускай культуры».

Штосьці вельмі буйное здохла ў лесе, калі беларуская мова і беларуская культура рагатам сталі прыкрытытым развіццем грамадства, — хайць б у асобна ўзятым міністэрстве. Дарэчы, Латушка і раней заяўляў, што Мінкульт павінен стаць узорам для іншых міністэрстваў. Паглядзім, якія наступствы гэта выкліка.



▼ ФІГУРЫ ТЫДНЯ

БАТЭ і ВІКТАР ГАНЧАРЭНКА

Футбольная каманда БАТЭ з Барысава пад кіраўніцтвам Віктора Ганчарэнкі датэрмінова, ужо шосты раз, заваявала чэмпіёнскі тытул у чэмпіянаце Беларусі. Гэта стала зразумела пасля разгромнага матчу з наваполацкім «Нафтанам», у якім БАТЭ выйшаў пераможцам з лікам 4:0. Цяпер барысаўскі футбалісты недасяжныя для мінскага «Дынама», што знаходзіцца на другім месцы турнірнай табліцы.

Да гэтага БАТЭ завяўшоў залаты медалі ў 1999, 2002, 2006, 2007 і 2008 гадах. У мінулы сезоне барысаўчане забіяспечылі сабе першае месца за два тура да фінішу. Па колькасці тытулаў БАТЭ знаходзіцца на другім месцы пасля мінскага «Дынама», якое перамагала сям раз — у чэмпіянаатах 1992, 1992/93, 1993/94, 1994/95, 1995, 1997 і 2004 гадоў.

На груповай стадыі Лігі Еўропы пасля дзвюх суперечак у єўраукубковых спаборніцтвах БАТЭ мае дзве паразы — ад партугальскай «Бенфікі» і англійскага «Эвертана».



АЛЕСЬ МІХАЛЕВІЧ

Палітык Алексій Міхалевіч рытуе прэзентацыю сябе і сваёй выбарчай прэзідэнцкай кампаніі, якую прадставіў на другой палове каstryчніка. Алексій Міхалевіч лічыць, што кандыдата неабходна вылучаць за некалькі гадоў да выбараў. «Ты кандыдаты, якія будуць вылучаныя за паўгады, за сем месяцаў, будуць заведама пройгрышнымі кандыдатамі. У іх не будзе магчымасці і часу на тое, каб правесці ўфіцыйную выбарчую кампанію», — падкрэслівае палітык. Цяпер ён прадуе з асобнымі людзьмі, размазыле, фарміруе ініцыятыўную групу па зборы подпісаў. «Раблю ўсёмагчымае для таго, каб усе тэхнічныя моманты для фармальнага вылучэння — перш за ўсё гэта збор стычні подпісаў — быў праведзены ў максімальна хуткія тэрміны і вельмі ўфіцыйна. Таму сёняня я працу над фармаваннем такіх, назавёў гэта так, абрываю свайго будучага перадвыбарчага штаба», — дзяліцца планамі патэнцыйных кандыдатаў на празідэнцкі фатэль. Найперш Алексій Міхалевіч разлічвае падтрымку ў невялікіх гарадах і мястэчках. У выбарчай кампаніі збіраеца ўзделыніцца ў любым выпадку, незалежна ад таго, ці будуць унесеныя змены ў выбарчое заканадаўства.

ЗМІЦЕР САСНОЎСКІ

Кіраўнік гурта сярэднявечнай музыкі «Старыя Ольса» Зміцер Сасноўскі прадуе з магнаграфій — першымі падручнікамі па гісторыі беларускай камарнай музыкі — ад ігры на першыя шматынныя інструментах, знойдзеных археолагамі на тэрыторыі Беларусі, да падзеі сярэдзіны XX стагоддзя. Пра гэтага музыку паведаміў на інтэрв’ю белагандафсту старажытнай музыкі «Гальшанская замак». «Дзесяць гадоў таму я не думаў, што мы станем заснавальникамі новага кірунку ў беларускай камарнай музыкі», — сказаў Сасноўскі. — У 1999-м нікто з удзельнікі «Старога Ольсы» не думаў пра то, што мы будзем жыць толькі музыкай і стала виступаць. Праз дзесяць гадоў я могу пэўнена сказаць, што «Старыя Ольса» — гэта нарадзіна і надоўга, гэта — лёс».

У аснове фонду музычных інструментуў групы — асабістая капекцыя Сасноўскага, якай ўжо значна пашырылася. За дзесяць гадоў капектӯ выпусціў сэм албомаў і рэалізаваў музычны праект — аўдыёспектакль па легенде Уладзіміра Каракеўіча «Ладдзя роспача». На замежных гастроліх прыкладна шостая частка ўсіх канцэртаў «Старога Ольсы». «Выступы за межамі краіны, якія карыстаюцца вялікай папулярнасцю ў прыхільнікіў старажытнай музыкі, даюць магчымасць зарабіць і граць бязплатна для айчынных прыхільнікаў нашай групы», — зазначыў музык.

У планах «Старога Ольсы» — праца над нотамі рукапіснага зборніка старажытнай беларускай музыкі XVI—XVII стагоддзяў «Полацкі сшытак». Па меркаванні Сасноўскага, для засвяення гэтага «вялізнага скарбу» айчынны музичнай культуры групе спатрэбіцца не менш за пяць гадоў.



ПАЛІТЫКА

СПРАВАЗДАЧА

МІНКУЛЬТ ЗВАРОЧВАЕ НА СУЧАСНЫЯ РЭЙКІ

Вольга ХВОІН

Праз чатыры месяцы пасля прызначэння міністр культуры Беларусі Павел Латушка выступіў з падрабязнай справаздачай пра зробленую працу, а таксама паабяцаў реалізацію шэрагу праектаў, якія мусіць паспрыяць развіцію гэтай сферы. Паводле слоў маладога і надзвычай актыўнага міністра, надышоў час пераходзіць ад дзяржзамовы да працы ў рэчышчы рынку, то бок на грунце самаакупальнасці і інстытута прадзюсэрства. Да таго ж Павел Латушка паабяцаў у бліжэйшай будучыні правесці рэарганізацыю Міністэрства культуры.

Фарміраванне іміджу пра культуры

Міністр культуры Беларусі Павел Латушка лічыць, што культура з'яўлівіца адным з важнейшых фактараў у фарміраванні іміджу краіны па-за яе межамі. У сувязі з гэтым ён звяртае ўвагу на неабходнасць пашырэння міждзяржаянага супрацоўніцтва, а таксама на стварэнне з міжкой шэраг культурніцкіх беларускіх цэнтраў. На наступным годзе Дні культуры Беларусі пройдуть у Кітаі, Славеніі і Вугоршчыне, у Расіі будзе абвешчаны День культуры Беларусі, а ў нашых краінах-суседках — Польшчы, Літве, Ук-



Фота Юрыя Дзянісова

райне, Латвіі — адбудзеца цэлы шэраг культурніцкіх акцыяў.

Так, Міністэрства культуры накіравала запрашэнне міністру культуры Польшчы на віядань Беларусь з візітам. Плануецца сумесна ажыццяўіць інагурацыю Года Шапіана ў Беларусі, што будзе абелішчаны як сусветная акцыя.

«Мы засікаўленыя супрацоўніцай у рэканструкцыі і растаўрцы помінкаў, музеіфікацыі аўтэктаў сумеснай гісторыка-культурнай спадчыны. Мы зацікаўленыя ва ўсталяванні прамога супрацоўніцтва Нацыянальных музеяў і бібліятэк Беларусі і Польшчы, сумесным узделе ў фестывалах тэатраў, тэатраў народнага мастацтва і фальклору. Будзем працаўцаў над уніясненнем Аўгустоўскага каналаў ў Спіс сусветнай культурнай спадчыны ЮНЕСКА», — падкрэсліў міністр.

«ПАНАРАМА» ТЭАТРАЛЬНАГА МАСТАЦТВА

37 па 31 кастрычніка ў Мінску праходзіць IV Міжнародны фестываль тэатральнага мастацтва «Панарама».

Форум адкрыўся спектаклем «Пінская шляхта» Вінцэнта Дуніна-Марцінкевіча ў выкананні актораў Нацыянальнага акадэмічнага тэатру імя Янкі Купалы. Програма першых дзён фестывалю складзена з беларускіх спектакляў. Купалаўскі тэатр таксама пакажа пастаноўку «Выселле» паводле Антона Чехава. Нацыянальны акадэмічны драматычны тэатр імя Максіма Горкага працтавіў на фестывалі спектаклем «Бег» паводле Міхаіла Булгакава.

Сучасную драматургію, п'есы расійскіх аўтараў Пятра Гладзіліна, Кенені Драгунскай і вядомага ірландскага драматурга Марціна МакДонаха праставілі на форуме Тэатр юнага гледача. Тэатральны праект Каці Агароднікавай і Новы драматычны тэатр. Беларускі дзяржаўны тэатр лілек і Рэспубліканскі тэатр беларускай драматургіі пакажуць спектаклі паводле п'ес беларускіх аўтараў — «Чаму старэюць людзі?» Анатоля Вярцінскага і «Раман + Юлія» Дыяны Балыкі. Пастаноўкамі «Не танцы» і «Пасля» на

фестывалі працтавілі прадстаўленая сучасная беларуская хараграфія.

У межах беларускай програмы таксама будзе прадсмартаваны традыцыйны праект «Тэатр On-line». На працягу вечара на сцене тэатра імя Янкі Купалы будуть паказаны ўрбікі, падрыхтаваныя маладымі беларускімі рэжысёрамі і драматургамі. Упершыню на фестывалі заяўлены праект «Тэатральны SOUND». У ім будуть задзейнічыны музычныя гурты, удзельнікі якіх непасрэдна звязаны з тэатрам: «Деті Детей», «Серебраная свадьба», Дзяніс Паршын і група «StepHoll», «9-ты міліметр», «Маланка orchestra» і «Нака», а таксама ўзорны дзіцячы хор «Радасць» Нацыянальнага цэнтра мастацкай творчасці дзяцей і моладзі.

У межах міжнароднай програмы фестывалю будзе паказаны спектакль тэатраў са Швейцарыі, Літві, Расіі, Польшчы, Літвы, Венесуэлы, Эстоніі, Італіі. Расійская программа — самая аўтэнтчная і прадстаўлена ляўраратамі расійскіх прэмій «Залатая маска» і «Залаты сафіт». Сваю працу — «Навальніцу» Аляксандра Астроўскага — прадстадзілі Драматычнага тэатра імя А. С. Пушкіна з Магнітагорска. Гэтыя абласныя тэатр лягтася быў прызнаны ў Расіі лепшым.

Паводле БелаПАН

спадчыне і стварэнне сумеснага беларуска-літоўскага мастацкага фильма, прысвечанага 600-годдзю Грунвалдской бітвы.

Ужо ў гэтым месяцы працягніцца сумесная калегія міністэрстваў культуры, спорту і турызму па пытанні развіція ачыннага турызму. На ёй ў шэрагу іншых будуць разгледжаны беларуска-літоўскі праект «Замкі ВКЛ» і нацыянальны «Залатое кальцо Беларусі».

Латушка нагадаў, што сёлета адбыўся З'езд беларусаў свету, у якім прынялі ўдзел і гістадзінскія ўлады. «Вельмі важна, што адноўлены дыялог, — падкрэсліў міністр і паабяцаў, што «Міністэрства культуры будзе працягваць і пашыраць супрацоўніцтва ў сферы культуры з беларусамі замежжа».

Кіно будзе

Сёлета на кінастуды «Беларусьфільм» плануецца выпусціць 12 мастацкіх фільмаў і 5 мультыплікацыйных. Латушка называў адметнай з'явай у беларускай кінематографіі стварэнне мастацкай стужкі «Дняпроўскі рубеж», прымеркаванай да святкавання 65-й гадавіны вызваленія Беларусі ад нямецка-фашистскіх захопнікаў. Аднак міністр падкрэсліў, што за новым паваротам у развіціі культуры ў Беларусі мусіць стаяць іншытытуція прадзюсэрства.

«Калі мы хочам бачыць будучынно ў шоу-бізнесу ў Беларусі, нам трэба засяродзіцца на развіціі сістэмы прадзюсэрства ў краіне. Гэта то, што будзе важнейшым фактарам развіція беларускай эстрады і кінафільмасці. Мы засікаўленыя ў з'яўленні новых ідей у сферы культуры», — заявіў Павел Латушка. Ён заклікаў усіх, хто мае новыя праекты і ідэі, прыпанаўцца да Мінкульту, пабачыць, што кожная такая заявя будзе разгледжаная. Магчыма, дзякуючы такім падыходу, «Беларусьфільм» узрасе зменіць сваю нефармальную назву «Партызанфільм» і пачне радаваць глядачу насамрэч запатрабаваным і цікавымі стужкамі.

Старшыня Беларускага добраахвотнага таварыства па ахове помнікаў гісторыі і культуры Антось Астаповіч можа быць усыпаны. Калі дагэтуль дзяржава глядзела на грамадскія ініцыятывы, што працягваюць у рэчышчы аховы помнікаў, як на перашкоду, то цяпер ім быццам бы дадзена зялённае святыло.

Прынамсі Павел Латушка заявіў, што «труба пашырцы ўздел грамадскасці ў выпрацоўцы рашэнняў і падыходаў да спраў спадчыны праз грамадскі нацыяральны савет пры Міністэрстве культуры, якія бытуюць з 2002 годзе». З часам можна будзе зрабіць высновы, ці насамрэч дзяяліні Мінкульту адпавядаюць заяве міністра. Цяпер у Дзяржкінім спісе гісторыка-культурнага каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь знаходзяцца 4 787 аўтактаў.

Рыхтуючыя матэрыялы для ўключэння ў аўтактаў спадчыны ў Спіс сусветнай культурнай і прыроднай спадчыны ЮНЕСКА. Размова вядзеца пра палаца-паркавы ансамбль у Гомелі, фартыфікацыйны збудаванні крапасці ў Брасце, драўляную архітэктуру Беларускага Палесся, царкоўнае дойлідства Беларусі абарончага тыпу.

Як утрымаць культуру ў вёсцы?

Звыш 70 працэнтаў выпускнікоў Беларускага дзяржаўнага ўніверсітета культуры і мастацтваў разміяркоўваюцца па ўстановы культуры рагіёну. У кожную вобласць накіроўваюцца маладыя спецыялісты па спэцыяльнінасцях «Харэграфічнае мастацтва», «Бібліятэказнаўства і бібліографія», «Нарадная творчасць». Амаль кожны тэрцій выпускнік накіраваны па ўстановамі культуры сілі і аграградкоў.

Аднак, як паведаміў намеснік міністра культуры Віктар Кураш, прыблізна траціна з маладых спецыялістў пасля таго, як адпраноўціца па размеркаванню, з'яджаюць з вёсак і маленікі гарадкоў. Прычынам таго мнóstва, але найбольш істотнага, відаць, гэта невысокі заробак (за першыя паўгодзінды сярэдні заробак у работнікаў сферы культуры склаў 703 тысячи рублёў, у той час як сярэдні па краіне — 937 тысячаў рублёў) і праблемы з жыллём.

Работнікаў культуры, паводле дзяржаўнай праграмы, німа ў спісе на выдзяленне бысплатнага жылля ў вёсках. Варта дадаць, што 12 працэнтаў работнікаў сферы культуры ўжо дасягнулі пенсійнага ўзросту.

Дарачы, што ў шэрагу амбітных планаў Мінкульту — праект па запрашэнню ў Беларусь зорак сусветнай опернай мастацтва, але напрыклад, Хасэ Карэраса.

Што тычыцца музеяў краіны, то Латушка прапанаваў уводзіць новыя формы працы. У якасці прыкладу ён прывёў музей на-

▶ ПРЕС-ТУР

ПАД КРЫЛОМ ЧАРНОБЫЛЯ

Генадзь КЕСНЕР

На мінульм тыдні група працтваўнікоў СМІ — сябраў ГА «Беларуская асацыяцыя журналістаў» наведала шэраг гародоў Беларусі, якія знаходзіцца ў зоне, пацярпелай ад аварыі на Чарнобыльскай АЭС. Адным з пунктаў нашага прэс-туру быў Брагін — раёны цэнтру у Гомельскай вобласці.

Брагін знаходзіцца на паўднёвым усходзе краіны, на адлегласці ў 357 кіламетраў ад Мінска і ў 119 кіламетрах ад Гомеля. У выніку катастрофы на ЧАЭС і радыяцыйнага забруджання г.п. Брагін апынуўся ў зоне з правам на адселенне, у выніку чаго яго пакінулі калі 79 працэнтагу жыхароў. Сёння Брагін знаходзіцца ў зоне забруджання, літаральна ў некалькіх кіламетрах ад Палескага радыёэкалагічнага запаведніка. Толькі ў самім Брагіні пасля чарнобыльскай трагедыі было знесена 339 хат.

У суседнім з Брагінам Хойніцкім раёне працягваецца рэалізацыя дзяржаўнай праграмы па адселенні вясковых жыхароў і пахаванні вёскі, што выклікае хвалю абурнення ў месцічоў.

«У Брагінскім раёне адселення больш не будзе, — запушчыў журнالіст Валянцін Іванавіч Гануш, намеснік старшыні райвыканкама. — Яшчэ гады два тату меркавалася адселіць яшчэ 4 вёскі, дзе заставалася мала жыхароў, усе бегалі, рыхтавалі дакументы, а потым грошай на адселенне не даілі, і справа спынілася. Цяпер хто сам выяз-



джае да сваякоў, хто вымірае... У нашым раёне да аварыі было калі 40 тысяч насельніцтва, зараз засталося 16 тысяч чалавек. Адселенне з самога Брагіна праходзіла ў 1991–1994 гадах, людзі пераїзджалі ў розныя рагёны, у тым ліку і ў Мінск. Было ў нас 5,5 тысячи жыхароў, а пасля адселення засталіся 2 тысячи. Сёння ж у Брагіне ўжо 3,5 тысячи насельніцтва, есць чарга на жылыё, усюго 347 сем'й зараз чакаюць кватэры».

По словам Валянціна Гануша, сёня ў мясцовай школе вучачца 830 дзяцей, у Брагін прыязджаете молодыя, і цяпер нараджальнасць (менавіта ў Брагіне — падкрайній намеснік старшыні райвыканкаму) перавышае смяротнасць. На мае пытанне, што робіцца з вырашчанай на забруджаных палях прадукцыяй, ці застаецца яна ўнутры раёна, Валянцін Гануш

адказаў, што «забруджане забожжа ідзе на вытворчасць спірту, з малака атрымліваецца чыстое масла». «Што тъчыцца міса, то мы працаем у такім накірунку, што адразу жывёла ўзроўчынаца на розных кармах, а потым ужо цягам месяца жыўёлу харчуюцца кукурузнымі сіласам, бо кукуруза практична не назапашвае радыяцый, і практична ў нас у апошні гады спыніўся виртанні прадукцыі з мясакамбінату, што раней мела месца па прычыне радицыйнай забруджанасці міса», — паведаміў суразмоўца.

По словам Валянціна Гануша, сёня ў Брагіне хапае настайнікай, але адчуваеца недахон мядыкай. «Яны прыезджаюць на два гады, папрацујуць і з'язджаюць, хаты мы будзем «чарнобыльскія» жыўёлі, і ўсе яны маюць дах над галавой, — кажа прадстаўнік выкананаі

улады. — А вось касцяк настайнікай у нас ужо стабілізаваўся, і ў раёне, і ў самім Брагіне».

Раз на год мясцовыя дзецы, паводле слоў спадара Гануша, вязджаюць на азданаўленне ў беларускі санаторый, а вось адпачынку па-за межамі краіны брагінскім хлопчыкам і дзяўчынкам ужо не прарапаноўць. «Выываюць невялічкія групкі, але такі паздрэзкі з мажу амаль спыніўся. Чым нашы санаторы горшыя? З іншага боку, і на Захадзе Чарнобыль пачынаюць забываць, у іх зараз іншыя праблемы — Косава, Албанія, перад гэтым была Югаславія... Да таго ж, каб прыняць дзецы, трэба мець кучу грошай, а зараз у свеце кризіс», — лічыў Валянцін Гануш.

Па яго словам, у 1986 годзе, калі людзі звыдзялі з Брагіна і раёна, яны атрымлівалі кампенсацыю за

жылы, за садовыя пасадкі. «Сёня ўсе выплаты спыніліся, бо грошай у дзяржавы німа», — канстатаваў Валянцін Гануш. Апроч таго, намеснік старшыні Брагінскага райвыканкама выказаў меркаванне, што тэрмінова высяляць людзей пасля выбуху троба было не з 30-кіламетровай зоны, але ў радыусе 100 кіламетраў. Сёня ў самім Брагіне ўзровень радыяцый складае ад 40 да 70 мікрарентген на гадзіну, а ў выселеных мясцовасцях і ццер радыяцый сягае да 1 рэнтгена за гадзіну. «А калі мы замералі ўзровень радыяцый практычна праз дні пасля выбуху, 29 красавіка 1986 года, то радыяція была 180 мілірентген за гадзіну — у тысічы раз больша за норму», — сказаў спадар Гануш.

Журналісты ўзгадалі пра праграму Нацыянальнага банка Беларусі па эканамічнаму пад'ёму Брагінскага раёна. Што здарылася з гэтай праграмай?

«Пакуль банк нічога не даў. Нават Сусветны банк даваў гроши на газіфікацію раёна, гэты было яшчэ два гады таму. Праводзіліся абследаванні жылых домоў у населеных пунктах Мікулічы і іншых, людзі ўжо былі задаволены, а ў выніку нікто нічога не даў. Нават калі гроши і паступіць ад Сусветнага банка ці іншага, сюды яны ніколі не прыйдуць. Напрыклад, калі шматдзетная сям'я будзе дому. Нехта думае, што галава сям'і пакладзе гэтыя гроши ў кішэню. Не, гаспадар гэтых грошай не ўбачыць. Ён толькі падпісвае акт аб прымечы выкананых работ, банк працлювае, і на гэтым ўсё — гаспадар нават не бачыць гэтых грошай. Так робіць і ўсе нашы астатнія банкі. Сапраўды, была прыгожая праграма, але яны не дайшта да канца. Тым больш, калі сёня паўсюдна кризіс», — разумаваў Валянцін Гануш.

▶ 3 НАГОДЫ

НА БАЦЬКОЎСКІХ ПАДВОРКАХ

Вольга ХВОІН

Чым бліжэй да чарнобыльскай зоны, тым менш сустракаецца людзей. Вёскі тут невялікія, раскіданыя адна ад адной далёка. Быццам бы знаёмая, прыветная Беларусь, але адчуванне забытасці і запусцення мяккай хадой крочыць следам: зыркне з вакна закінутай хаты, сіратліва паглядзіць з разбітага сямейнага партрэта. Зямля, ад якой адракліся ўсе, акрамя тых, хто на ёй нарадзіўся і родную хату вызнаў мілейшай за даброты размайтых дзяржаўных праграм.



Назіраеца іх, упартых, некалькі дзесяткай, не больш. Нічога асабліва не просьці, на жыцці сваё, далёкае ад прывычных нам дабротаў цывілізацыі, не скардзіцца. Хіба толькі на прамілі бы могліць не чапаць іх, даць матчы-масць спакойнай дажысь свой век на бацькоўскіх падворках.

Беларусь — краіна цудулак і інструктый. Правіла «што напісаны пяром...» дзейнічае тут напоўніцу. Вёску Губарэвічы Хойніцкага раёна каісці даўно

пачалі адселяцца, бо знаходзіцца яны на забруджанай тэрыторыі. Але засталося колькі старых, якія вырашылі адсюль нікуды не з'язджаць. Пакінуць бы іх у спакоі, дык не — на паперцы не сышлі статыстычныя звесткі, і цяпер Губарэвічам пагражае прымусовая высыленне. Хаты ў Стратлічаве — цэнтральнай вясковай сідзібі, якія знаходзіцца за паўтара кіламетры, — тыя мясцовыя ўлады спрабуюць наладзіць жыццё. Абрабляюцца палеткі, пракаце спрэцзавод, маладыя будуюць жыллы.

У Губарэвічах дамы і падмуркі, што ад іх засталіся, падхідзяцца да зямлі. Цяпер тут працуе тэхніка спецыялізаціі прадпрыемства «Палессе». Бартуе яе Надзея Зорына, мясцовай жыхаркай, хаты якой, фактычна, на чарзе на руйнаванне. «Колькі нам засталася? Два-тры гады — і памрому ужо, чаго выганяць?! — апелюе да лядаў жанчына. — У нас у раёне адны бабы засталіся, а мужыкоў няма... Райвыканкам цісне на сельсавет

а сельсавет на нас — «давайце высыляйцесь». Я не боясь, у мене кватэра ёсць, ўсё забишу, вонкі забію... Але яны не маюць права хату раскідаць, хай стаіць, можа, мой сын з Чукоткі прыедзе і ферму тут развядзе». Ехай жыць да дзяцей, па словах, спадарыні Надзеі, яны сінусу: «Былі дзеци, а ў дзяцінстве цяпер дзеци — унучкі. І будзе: «Куды се дзед? Куды на лялёпа?». Каму яно трэба? А мене жалка, я тут разділася, ўсё знаю — гэта даўаеннае, а гэта паслявіннае...»

Цяпер у вёсцы засталося восьмадцать, некалі было 250. Усе пенсінеры, некаторыя дагэтуль працуюць. 79-гадовы Міхаіл Рудзянок — па канктракту кіроўчыкам у КСУП «Стратлічава». Гаворыць, што раней скардзіліся на прымусовую высыленне, дык быццам бы і дадалі жыць тут, а з вісны зноў пачалося па-новаму. «Гадоў дзвінцаць таму нас высыляці, дык цяпер апелююць да таго, што нам выдалі жыллы. Маг жонка з'ехала туды з дзецим, памерла там... Куды цяпер ехачь? Няма нам прыому, куды ехачь, абсалютна».

Марыя Дащук 79 гадоў, 65 з іх адпрацавала ў калгасе. У цяперашнім дамку жыве без прапіскі: раней жыла на ўскрайку вёскі,

а пасля перабралася ў пустую хату бліжэй да цэнтра, бо страшна было жыць наводыбы, ды і злодзеі наведваша пачалі. За старую хату дзяржава сплаціла жанчыні сем мільёнаў рублёў, але новага жылля за такія гроши не купішь. Дык няма жадання ў кабеты некуды ехаць. Двойчы пісала кіраўніку дзяржавы пра сваю байду, каб дзарабіцца. Ліст спусціці ў Хойніцкі выканкам — і выніку нікага.

Старыя ў кожным, хто цікавіцца іх жыццём, бачаць магчымага выратавальніка. Расказываюць, просьсіц... каб улады пакінулі іх спакой.

На варовы ў суправаджэнні двух жывавых цыцікаў едзе дзядзька. Немалады ўжо, на працу вартаваць пілараму ды іншае саўгаснае дабро. Без асаблівай скрухі расказвае пра сваё жыццё, заробак у 240 тысяч рублёў, адмечаны «чарнобыльскімі лягчыні», якімі раней «ого, як было лягчэй». І, можа, напроста жыту тут, але іншае жыццё — яно чужесе і ўжо нарадз зрасцецца. Відаць, таму ва ўсіх чарнобыльскіх вёсках спяшаюцца распавесці пра пераселенця, які абыспілі лепши свет, супрацьпастаўляючы гэтаму чуд сваёй жыццёвай сілы на бруднай, але роднай зямлі.

ГРАМАДСТВА

6

МЫТНЯ

САЮЗ ЧАРГОВЫ ШТО РЫХТУЕ?

Марыя КРУК

З новага года пачне
дзейнічаць Мытны саюз
Беларусі, Расіі і Казахстана.
А з 1 ліпеня 2010 года, калі
уступіць у сілу адзіны Мытны
кодэкс, усе формы кантролю
будуць вынесены на зневісную
межы Беларусі, Расіі і
Казахстана.

Усе працэдуры па афармлен-
ні адзінай мытнай прасторы з
удзелам трох краін завершыцца
да ліпеня 2011 года. Агульную
палітыку ў тарыфнай сферы пач-
не праводзіць камісія Мытнага
саюза, расіянін якому станець аба-
візковымі для трох бакоў. Стайды
мытных пошлін будуць змяніцца
толькі па дамосе трох бакоў, але
голос Расіі будзе вырашальнім:
ей у камісіі належыць 57 працэн-
таў галасоў, у Беларусі і Казахс-
тана — па 21,5 працэнта.

Трима дзяржавамі ўжо ўзгод-
нены адзінай мытны тарыф і
зацверджаны дырктывы для
адзінай перагаворнай группы па
уступленні Расіі, Беларусі і Ка-
захстана ў Сусветную гандлёвую
арганізацыю (СГА) — з касцерты-
ка ўдзельнікі Мытнага саюза пла-
нуюць аднаўіць перамовы з СГА.
Пры этым краіны мусіць спыніць
двухбаковыя перамовы з СГА, якія
працягваюцца больш за дзесяць



гадоў. Расія і Беларусь спрабуюць
далучыцца да СГА ад 1995 года, а
Казахстан — ад 1996-га.

Адкрытыя мытныя межы пры-
нясць Беларусі як прыбыткі,
так і страты. З пазітыўных выні-
каў: айчынныя прадпрыемствы
змогуць рэалізоўваць больш
прадукцыі, мытныя пошліны на
шэраг тавараў могуць знізіцца, у
выніку завозіцца іх будзе танней,
што добра і для пакупнікоў, бо
знізіцца цэны. Аднак адсутнасць
бар'ера на міжы можа справака-
ваць і шквал «шэрзага» імпарту,
а беларускім прадпрыемствам
давядзеца засвойваць працу ў
новых канкурэнтных умовах, якія
не кожнае зможа вытрымаць.

Найбольш пытанняў пакуль
узнікае па гарманізацыі мытных
пошлін на ўвоз аўтамабіляў. У
Расіі пошліны значна вышэй,
калі беларускія паднімушца да іх
уздыўні, гэта прывядзе да росту
коштападлівасці на ўнутраным аўтарынку
і экспансіі іншамараў, сабраных у
Расіі. Як заўві кіраўнік Мытнага
камітэта Беларусі Аляксандр
Шпілэўскі, увядзенне пошлін на
імпартныя легкавыя аўтамабілі
у Беларусь знаходзіцца «хутчэй
у плоскасці палітыкі, чым экано-
мікі», аднак гэта не значыць,
што «тарыфы абавязкова будуць
падвышаныя, а не паніжаныя».

Пастаянны прадмет спрачак
паміж Расіяй і Беларуссю — вугле-

вадароды і іх вытворнія. Нядуна
Беларусь прапанавала Расіі не дзя-
ліць пошліны на нафту ў Мытнім
саюзе. Дамова паміж Беларуссю
і Расіяй аб мытных пошлінах
на нафту і нафтапрадукты была
падпісаны ў 2007 годзе. Тэрмін яе
дзеяння завяршаецца сёлет.

«Беларускі бок лічыць, што
дзяліць пошліну на нафту — ня-
правільна, таму што і раней Бела-
rusь і Расія фактычна працаўлі-
ва ў юморах Мытнага саюза. Зараз,
калі гэты прадзес узмініе, це
ствараецца Мытны саюз на трах,
навошта вырываць з гэтага пе-
раліку адну нафту і спаганіць
увазу мыту на іе, — лічыць
першы віц-прем'ер Беларусі

Уладзімір Сямашка. — Больш
разумна і рацыянальна дзяліць
экспартную пошліну на нафтап-
радукты». Эксперыты лічыць, што
адмена мытнай пошліны Бела-
rusь выгодная, бо ў такім разе
яна не будзе авансам аплачваць
пастаўку расійскай нафты. Што
тычыцца размеркавання экспар-
тнай пошліны на нафтапрадукты,
то пакуль пропанаваны варыянт
падзелу паміж РФ і РБ у прафор-
ты 85 і 15 працэнтаў адпаведна.

Што тычыцца шараговых прад-
прыемстваў, то іх кіраўніцтва па-
куль знаходзіцца ў непараўненні.
Да ўядзення новых правілаў ганд-
лю засталося не так многа часу, а
неаходнай інфармацыйной вобмаль.
Як перадае інтэрнэт-рэсурс *naviny.*
by, старшыня кіравання Бізін-
саюза прадпрымальнікаў і най-
малінікаў ім. Куняўскага (БСПН),
экс-міністр экономікі Георгій
Цзебараў лічыць, што беларускім
прадпрыемствам будзе складаней
канкуруваць з расійскімі з-за роз-
ных коштападлівасцей на газ для субектаў
гаспадарання дзвюх краін. Не-
вядома таксама, ці захаваюцца
квоты на пастаўку беларускіх та-
вараў у Расію, практика выдачы
індывідуальных прэферэнцый
прадпрыемствам ды шэраг іншых
пытаць.

За восем месяцаў бягучага года
аб'ём зневіснія гандлю таварамі
у Беларусь ў складзе 30,7 мільярда
долараў ЗША. У жніўні аб'ём
зневіснія гандлю ў парыўнанні
са студзенем гэтага года ўзрос на
35,5 працэнта.

за апошнія два дзесяцігоддзі
зінілася, за выключэннем Расіі,
якай з'яўляецца своеасаблівым
магнітам у рэгіёне.

У Беларусь плыні мігрантаў
за апошнюю гады павялічыліся.
Летасць у краіну ўехалі 17 500 мі-
грантаў, а два гады таму — 14 ты-
сяч чалавек, пры гэтым з краіны
выхеадзілі толькі 8 тысяч чалавек.
Прыблізна палова з тых, хто абра-
ўся Беларусью сваім новым домам,
прапаслі тут палітычнага прытул-
ку. Начальнік дэпартамента па
грамадзянстве і міграцыі Мініс-
тэрства ўнутраных спраў Бела-
rusі Аляксей Бегун адзначыў,
што ў краіне традыцыйна назіра-
ецца становічэсць сальда міграцыі і
колкасьць працоўных мігрантаў,
якія ўядзяюцца ў Беларусь, на 50
працэнтаў перавышае колкасьць
беларусаў, што выязджаюць на
працу за мяжу. Унутры краіны
штогод місціцца ўзростная
міграцыя, якая складаецца з
паказчыкаў ахопу дзяцей
школьнай адукцыі ўдвая вы-
шэйшы, а дзіцячая смяротнасць
у 16 разоў ніжэй.

Разам з тым аўтары дакладу
папярэджаюць, што міграцыя
не з'яўляецца заменай развіціцца,
хача і можа зрабіць пазытыўны
унёсак у азадараўленні эканомікі
у час кризису. Антоніус Брук

лічыць, што кризіс сур'ёзна
паўпільвае на эканамічную сітуа-
цию ва ўсіх краінах свету, асаб-
ліві з нікім узроўнем развіціцца
чалавечага патэнцыялу. Тому
у краіны, у тым ліку і Беларусь,
павінны падвойці свае намаганні

ў правядзенні эканамічных ре-
форм. Для краін СНД міграцыя
з'яўляецца становічэсцю з'яві-
ця, бо ў гэтым рэгіёне назіраецца
паніжэнне долі працаўдольна-
га насельніцтва, а імігранты
— гэта маладыя і адукаваныя
работнікі.

Паводле высноваў аналізу ста-
тыстычных дадзеных, міграцыя ў
краінах постсавецкай прасторы

РЭЙТАНГ

ЭМІГРАНЦКІЯ РЭЗЕРВЫ

Вольга ХВОІН

**Беларусь узнялася на адзін
пункт на рэйтывангу індэкса
развіціцца чалавечага
патэнцыялу (ІРЧП) — з 69-
га на 68-е месца. Рэйтыван-
г склала Праграма развіціці
АН у рамках даклада
АН «Прлемара бар'ераў:
чалавечая мабільнасць
і развіціцё». За аснову
прымаліся статыстычныя
звесткі за 2007 год са 182 краін
свету.**

Індэкс развіціцца чалавечага патэнцыялу — гэта абагульнены паказчык узроўню дабраўбы людзей. Ён уключае індыкатары чаканай працягласці жыцця насе-
льніцтва, доступу да адукациі і долі валавога ўнутранага прадукту на душу насе-
льніцтва. Кіраўнік Прадстаўніцтва ААН у Беларусі Антоніус Брук ад-
значыў, што месца Беларусь ў рэйтывангу — гэта вынік 15-гадо-
вага прагрэсу ў краіне. Эксперт звязаў узраст на амаль 100-про-
цэнтную пісменнасць дарослага насе-
льніцтва краіны, адносную гендэрную роўнасць (тут ён пры-

вёў прыклад беларускага парла-
мента, дзе кожны троці дэпутат —
жанчына), а таксама чаканую
працягласць жыцця нашых сучай-
чыннікаў, якай складае 69 гадоў.

Падобны рэйтыванг даўніе
узвышенне не толькі наконт пазыцыі,
якую займае краіна ўзідносіні да
іншых, але і пра дынаміку развіціці.
Паводле рэйтывангу ІРЧП, усе
краіны падзяляюцца на чатыры
групы: краіны з вельмі высокім
узроўнем развіціці, краіны з вы-
сокім узроўнем развіціці, краіны з
среднім узроўнем развіціці і краіны з
нізкім узроўнем развіціці.

Факты, прадстаўленыя ў дакладзе,
паказваюць, што больш
праздкаў мігрантаў не пераскае
міжнародная межы, а мяньяе
месца жыхарства ўнутраныя ўласнасці
краіны. Колькасць унутраных
мігрантаў у свеце складае каля
740 мільёнаў чалавек, гэта амаль
у чатыры разы больш за коль-
касць міжнародных мігрантаў.
Сядзялоў практычна на суседках —
Літве (46-е месца), Латвії (48-е
месца), Польшчы (41-е месца),
Расіі (71-е месца). Украіна ад-
носіцца да краін з сярэднім ІРЧП
і займае 85-е месца. Узначальвае
рэйтыванг Нарвегія, за ёй ідуць Аў-
стралия і Ісландыя. Гэтыя краіны
адносіцца да краін з вельмі вы-
сокім узроўнем індэкса развіціці
чалавечага патэнцыялу.

Дарэчы, у 1990 годзе Беларусь
займала 40-е месца ў рэйтывангу
ІРЧП, далей назіралася па-
ступовае падзенне, і лягасць краіна была
на 64-м месца.

Што тычыцца тэматычнага
складніку даклада — міграцый-
най праблемы, то яго аўтары
сцвярджаюць, што «у дакладзе
развіваюцца многія міфы, звя-



зінілася, за выключэннем Расіі,
якай з'яўляецца своеасаблівым
магнітам у рэгіёне.

У Беларусь плыні мігрантаў
за апошнюю гады павялічыліся.
Летасць у краіну ўехалі 17 500 мі-
грантаў, а два гады таму — 14 ты-
сяч чалавек, пры гэтым з краіны
выхеадзілі толькі 8 тысяч чалавек.
Прыблізна палова з тых, хто абра-
ўся Беларусью сваім новым домам,
прапаслі тут палітычнага прытул-
ку. Начальнік дэпартамента па
грамадзянстве і міграцыі Мініс-
тэрства ўнутраных спраў Бела-
rusі Аляксей Бегун адзначыў,
што ў краіне традыцыйна назіра-
ецца становічэсць сальда міграцыі і
колкасьць працоўных мігрантаў,
якія ўядзяюцца ў Беларусь, на 50
працэнтаў перавышае колкасьць
беларусаў, што выязджаюць на
працу за мяжу. Унутры краіны
штогод місціцца ўзростная
міграцыя, якая складаецца з
паказчыкаў ахопу дзяцей
школьнай адукцыі ўдвая вы-
шэйшы, а дзіцячая смяротнасць
у 16 разоў ніжэй.

Разам з тым аўтары дакладу
папярэджаюць, што міграцыя
не з'яўляецца заменай развіціцца,
хача і можа зрабіць пазытыўны
унёсак у азадараўленні эканомікі
у час кризису. Антоніус Брук

лічыць, што кризіс сур'ёзна
паўпільвае на эканамічную сітуа-
цию ва ўсіх краінах свету, асаб-
ліві з нікім узроўнем развіціцца
чалавечага патэнцыялу. Тому
у краіны, у тым ліку і Беларусь,
павінны падвойці свае намаганні

ў правядзенні эканамічных ре-
форм. Для краін СНД міграцыя
з'яўляецца становічэсцю з'яві-
ця, бо ў гэтым рэгіёне назіраецца
паніжэнне долі працаўдольна-
га насельніцтва, а імігранты —
гэта маладыя і адукаваныя
работнікі.

Паводле высноваў аналізу ста-
тыстычных дадзеных, міграцыя ў
краінах постсавецкай прасторы

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

TV ПАНДЗЕЛАК

12 КАСТРЫЧНІКА,

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00,
15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55

Навіны.
06.05, 07.05, 08.10 «Добрай раніцы, Беларусь!».

06.45, 07.45 Зона X.
07.30, 08.25, 11.50 Дзялэвое жыццё.

08.30 У свете матарау.

09.10Nota Bene.

09.35 «Здароўе».

10.00 «Жыццё як жыццё». Жаночае ток-шоу.

11.00 Серыял «Не нарадзіся прыгожай».

12.10 Лірyczная камедыя «Наканаваны-апранты» (Расія).

14.05 Культурныя людзі.

14.30 Хранікальна-документальны цыкл «Літвінчык фронт» (Беларусь).

15.15, 19.20 Навіны рэгіёна.

15.25 «Шпіён на уласным жаданні». Відэофільм АТН.

15.55 Серыял «Тэрмінова ў нумар» (Расія).

16.45 Меладрама «Сёстры па крыва».

17.50 Серыял «Не нарадзіся прыгожай».

18.50, 01.10 «Зона X». Крымінальная хроніка.

19.30 «Арна». Праграма аб спорце.

19.55 Ток-шоу «Ход у адказ».

21.00 Панарама.

21.50 Адмісіўныя рэпартаж АТН «Модныя кадры».

22.05 Драматичны вострасюжэтны серыял «Часткі цела» (ЗША). 1-я серыя.

23.30 Баявік «Наймыты» (ЗША).

01.15 Дзень спорту.

- 12.00 «Малахайт».
- 13.00 Навіны спорту.
- 13.10 «Разумець. Прабачыць».
- 13.40 «Модныя прысуд».
- 14.40 «Літвінчыкі».
- 15.15 «Літвінчык Раманава. Следства вядзе дыльтант». Шматсерыны фільм.
- 16.00 Навіны спорту.
- 16.10 Навіны спорту.
- 16.15 Ерапаш.
- 16.40 АТН прадстаўляе: «Бітва тытанau».
- 18.00 Навіны спорту.
- 18.15 Серыял «Мая выдатная няня».
- 18.55 Чайак мяне.
- 20.00 Час.
- 20.30 Навіны спорту.
- 21.00 Навіны спорту.
- 21.05 Ток-шоу «Выбар».
- 22.00 Прэм'ера АНТ. «Браты-дэктывы». Шматсерыны фільм.
- 23.00 Навіны спорту.
- 23.15 Навіны спорту.
- 23.20 «Злачынствы стагоддзя».
- 23.55 «Графасіены бокс».
- 00.35 «Зар'ячэў ад цібре». Шматсер. фільм.
- 01.25 Навіны спорту.
- 01.40 Навіны спорту.

- 06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзін».
- 06.10 «Літвінчына».
- 06.20 «Раніца. Студыя добра гастро».
- 07.40 «СТБ-спорт».
- 07.45 «Раніца. Студыя добра гастро настрою».
- 08.30 «Літвінчына».
- 09.35 «Вілкі сняданак».
- 10.05 «Пляц гісторый».
- 10.40 «Анёл-захавальнік». Тэленавэла.
- 11.45 «Званая вічара».
- 12.40 «Былая». Серыял.
- 13.50 «Зорны рынг».
- 15.05 «Задёлкі сваікі».
- 15.30 «Гарачы лёд».
- 16.00 «Культурнае жыццё».

- 06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00 Навіны.
- 06.05 АТН прадстаўляе: «Наша раніца».
- 09.05 Контуры.
- 10.10 АТН прадстаўляе: «Дыханне планеты».
- 11.00 Навіны спорту.
- 11.05 Навіны спорту.
- 11.10 «Кантролныя закуп».
- 11.40 «Ерапаш».

- 16.50 «Я - вандроўца».
- 17.10 «Наша справа».
- 17.20 «Літвінчына».
- 17.30 «Званая вічара».
- 18.30 «Былая». Серыял.
- 20.00 «Сталічныя падрабязніцы».
- 20.10 «СТБ-спорт».
- 20.20 «Добры вечар, майяня».
- 20.35 Фільм «Тамнічая высла». Украіна.
- 22.55 «Сталічныя падрабязніцы».
- 23.00 «Сталічныя футбоў».
- 23.30 «Гучная справа».

- 07.00 ЛАДная раніца.
- 08.00 Камедыны серыял «Юрыкі» (Расія).
- 08.30 У гэты дзень.
- 08.35 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
- 09.35 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).
- 10.30 Рамантычная меладрама «Павады».
- 12.10 «Пра мастацтва».
- 12.35 Школа рамонты.
- 13.25 Камедыны дэктывы «Монк» (ЗША).
- 14.55 Мультысерыял «Русалачка» (ЗША).
- 15.15 «Хану ўсё ведаць». Кіначасопіс для дзіцяці (Расія).
- 15.55 Пазакласная гадзіна.
- 15.40 Тэлебарометр.
- 16.00 Дэятэктывы серыял «Камісар Мерз». 1-я серыя.
- 16.30 Дэятэктывы серыял «Ладыжы».
- 17.00 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
- 18.00 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).
- 19.05 Хакей. КХЛ. Аўтамабіліст (Екацярынбург)-Дынама (Мінск). У перапінку: Калханка.
- 21.20 Вялікае сэрца.
- 21.55 Беларуская часіна.
- 22.30 Хакей. Формула гульни.
- 23.50 Камедыны серыял «Юрыкі» (Расія).
- 23.55 «Спецназ». Серыял.

- 06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзін».
- 06.10 «Літвінчына».
- 06.20 «Раніца. Студыя добра гастро настрою».
- 07.40 «СТБ-спорт».
- 07.45 «Раніца. Студыя добра гастро настрою».
- 08.30 «Літвінчына».
- 09.35 «Вілкі сняданак».
- 10.05 «Пляц гісторый».
- 10.40 «Анёл-захавальнік». Тэленавэла.
- 11.45 «Званая вічара».
- 12.40 «Былая». Серыял.
- 13.50 «Зорны рынг».
- 15.05 «Задёлкі сваікі».
- 15.30 «Гарачы лёд».
- 16.00 «Культурнае жыццё».

- 06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00 Навіны.
- 06.05 АТН прадстаўляе: «Наша раніца».
- 09.05 Контуры.
- 10.10 АТН прадстаўляе: «Дыханне планеты».
- 11.00 Навіны спорту.
- 11.05 Навіны спорту.
- 11.10 «Кантролныя закуп».
- 11.40 «Ерапаш».

- 10.10 «Гарэм». Документальны фільм.
- 11.00 Весткі.
- 11.25 «Ранішня пошта».
- 11.55 Фільм «Толькі ў мюзік-холе».
- 13.05 «Захавальнікі Меліхава». Дак. фільм.
- 13.35 Гарадок.
- 13.50 Навіны - Беларусь.
- 14.00 Весткі.
- 14.20 Тэлесерыял «Вядзьмарскае каханне».
- 15.10 Фільм «Рэцэнт вядзьмаркі».
- 16.50 Навіны - Беларусь.
- 17.00 Весткі.
- 17.20 «Гарадок». Дайджэст.
- 17.55 Прэм'ера. «Кармеліта. Цыганскі запал». Тэлесерыял. Расія, 2009 г.
- 18.50 Навіны - Беларусь.
- 19.00 Весткі.
- 19.30 Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне».
- 20.30 Тэлесерыял «Лепагі і белы бульдог».
- 22.30 Тэлесерыял «Вядзьмарскае каханне».
- 23.30 «Нічога асабістага».
- 23.45 Навіны - Беларусь.
- 23.55 «Весткі».
- 00.15 «Мой сродбы шар».
- 01.05 Заканчэнне эфіру.

- 06.00, 10.00, 13.00 Сення.
- 06.05 Канал «Сення раніцай».
- 08.40 «Надзвычайнэ здарэнне. Агляд за тыдзень».
- 09.10 «Крамлеўская кухня».
- 10.20 «Сярэдні клас».
- 11.10 «Кулінарныя падынкі».
- 12.10 «Следства вялі...».
- 13.30 Серыял «Вяртанне Мухтара-2».
- 15.35 «Аглід. Надзвычайнэ здарэнне».
- 16.00 Сення.
- 16.30 Крымінальны серыял «Ліцейныя».
- 18.25 «Аглід. Надзвычайнэ здарэнне».
- 19.00 Сення.
- 19.35 Серыял «Вуліцы пабітых ліхтароў-9».
- 21.35 Крымінальны серыял «Час Волкава».
- 22.40 «Аглід. Надзвычайнэ здарэнне».
- 23.30 Сення.
- 23.25 «Сумленныя панядзелак».
- 00.15 «Школа зласлоўя».

09.35 Футбол. Чэмпіянат свету да 20 гадоў. 1/4 фіналу. Александрыя (Erinet).

11.00 Футбол. Чэмпіянат свету да 20 гадоў. 1/4 фіналу. Александрыя (Erinet).

12.45 Футбол. Чэмпіянат свету да 20 гадоў. Ерінет. Навіны.

13.00 Футбол. Кваліфікацыя да Кубка свету. ПАР.

14.00 Футбол. Кваліфікацыя да Кубка свету. ПАР. Партугальі - Венгрыя.

14.45 Футбол. Кваліфікацыя да Кубка свету. ПАР. Сербія - Румынія.

15.30 Футбол. Кваліфікацыя да Кубка свету. ПАР. Расія - Германія.

16.30 Снукер. Гран-прі (Шатландыя). Фінал.

19.00 Футбол. Кваліфікацыя да Кубка свету. ПАР. Суїсія - Германія.

20.00 Футбол. Кваліфікацыя да Кубка свету. ПАР. Германія.

21.00 Футбол. Еўрагалі.

21.20 Вось дык так!!!

21.30 Армстрілін. PAL/NAL.

22.00 Пра рэстлінг. Vintage Collection. ЗША.

23.30 Баявыя мастацтвы. Байцоўскі клуб. Total Knock Out.

00.30 Футбол. Чэмпіянат свету да 20 гадоў. Ерінет. Навіны.

00.45 Футбол. Чэмпіянат свету да 20 гадоў. 1/4 фіналу. Александрыя (Erinet).

02.15 Футбол. Чэмпіянат свету да 20 гадоў. Ерінет. Навіны.

02.30 Аб'ектыў.

19.00 Аб'ектыў (аглід падзей дні).

19.05 «Элі Макбі», тэлесерыял.

19.55 Налоках.

20.25 Госць «Белсату».

20.40 Хто ёсць кім: Валерый Леванеўскі.

21.00 Аб'ектыў (галаўнае выданне).

21.20 Гісторыя пад знакам Пагоні: «Усяслаў Чарадзе» (спланаваўчая праграма).

21.25 «Лунаңда», маст. фільм, 2003 г., Чхэй.

23.20 Аб'ектыў.

13 КАСТРЫЧНІКА, АЎТОРАК

- 13.05 Навіны спорту.
- 13.10 «Разумець. Прабачыць».
- 13.40 «Модныя прысуд».
- 14.40 «Літвінчыкі».
- 15.15 «Літвінчык Раманава. Следства вядзе дыльтант». Шматсерыны фільм.
- 16.00 Навіны спорту.
- 16.10 Навіны спорту.
- 16.15 «Монтэрыкіта». Шматсер. фільм.
- 17.10 «Хай каукъу».
- 18.00 Навіны спорту.
- 18.20 Серыял «Мая выдатная няня».
- 18.55 «Рудая». Шматсерыны фільм.
- 20.00 Час.
- 20.30 Навіны спорту.
- 21.05 Шматсерыны фільм «Я вярнуся».
- 22.10 Прэм'ера АНТ. «Браты-дэктывы». Шматсерыны фільм.
- 23.10 Навіны спорту.
- 23.25 Навіны спорту.
- 23.30 «Жанатыя... з дзецимі». Шматсерыны фільм.
- 23.55 «Спецназ». Серыял.

- 06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55 Навіны.
- 06.05 АТН прадстаўляе: «Наша раніца».
- 09.05 Контуры.
- 10.05 Тэорыя неверагоднасці.
- 11.05 Навіны спорту.
- 11.10 АТН прадстаўляе: «Адзін супраць усіх».
- 12.00 «Малахайт».
- 13.00 Навіны спорту.
- 06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00 Навіны.
- 06.05 АТН прадстаўляе: «Наша раніца».
- 09.05 Чакай мяне.
- 10.05 Тэорыя неверагоднасці.
- 11.05 Навіны спорту.
- 11.10 АТН прадстаўляе: «Адзін супраць усіх».
- 12.00 «Малахайт».
- 13.00 Навіны спорту.
- 06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00 Навіны.
- 06.05 АТН прадстаўляе: «Наша раніца».
- 09.05 Чакай мяне.
- 10.05 Тэорыя неверагоднасці.
- 11.05 Навіны спорту.
- 11.10 АТН прадстаўляе: «Адзін супраць усіх».
- 12.00 «Малахайт».
- 13.00 Навіны спорту.
- 06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00 Навіны.
- 06.05 АТН прадстаўляе: «Наша раніца».
- 09.05 Чакай мяне.
- 10.05 Тэорыя неверагоднасці.
- 11.05 Навіны спорту.
- 11.10 АТН прадстаўляе: «Адзін супраць усіх».
- 12.00 «Малахайт».
- 13.00 Навіны спорту.

- 20.20 «Добры вечар, майяня».
- 20.30 «Аўтапанарама».
- 20.55 «Трэцягія не дадзена». Серыял. Задчыночныя сэрцыя.
- 21.00 «Чага пачынаецца Радзіма».
- 22.55 «Сталічныя падрабязніцы».
- 23.00 «Дадыўчынай гісторыя».
- 23.55 «Спадчына». Серыял.

- 07.00 ЛАДная раніца.
- 08.00 Камедыны серыял «Юрыкі» (Расія).
- 08.30 У гэты дзень.
- 08.35 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
- 09.35 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).
- 10.40 Прывіднікі анимациі фільм «Алі Баба і 40 разбійнікі». Страчаныя ятаган Арабі (Вялікабрытанія).
- 11.50 «Запады на культуры».
- 12.35 Камедыны дэктывы «Монк» (ЗША).
- 14.00 Хакей. Формула гульни.
- 14.30 Мультыфільм.
- 15.05 «Хану ўсё ведаць». Кіначасопіс для дзіцяці (Расія).
- 15.15 Пазакласная гадзіна.
- 15.30 Свада кампанія.
- 16.10 Дэятэктывы серыял «Камісар Мерз». 2-я серыя.
- 17.00 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
- 18.00 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).
- 19.05 Героя-прывіднікі фільм «Злэўшы фургон». (СССР). 1-я серыя.
- 20.40 Калханка.
- 20.55 Беларуская часіна.
- 21.20 Спорц-кадр.
- 22.20 Камедыны серыял «Юрыкі» (Расія).
- 22.55 Дэятэктывы серыял «На рагу ля Патрыярхы-2» (Расія). 1-я серыя.
- 23.50 Дэятэктывы серыял «Камісар Мерз». 2-я серыя.
- 07.00 Добры раніцы. Расія!
- 09.20 Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне».
- 10.10 «Смерць куніара. Вільям Плакібікін». Документальны фільм.
- 11.00 Весткі.

- 11.30 «Нічога асабістага».
- 11.45 Тэлесерыял «Лепагі і белы бульдог».
- 13.25 «Гарадок». Дайджэст.
- 13.50 Навіны - Беларусь.
- 14.00 Весткі.
- 14.20 Тэлесерыял «Вядзьмарскае каханне».
- 15.10 Тэлесерыял «Тэрмінова ў нумар-2».
- 16.50 Навіны - Беларусь.
- 17.00 Весткі.
- 17.20 «Гарадок». Дайджэст.
- 17.55 Прэм'ера. «Кармеліта. Цыганскі запал». Тэлесерыял. Расія, 2009 г.
- 18.50 Навіны - Беларусь.
- 19.00 Весткі.
- 19.30 Прэм'ера. Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне».
- 20.30 Тэлесерыял «Лепагі і белы бульдог».
- 22.30 Тэлесерыял «Вядзьмарскае каханне».
- 23.30 Навіны - Беларусь.
- 23.40 «Весткі».
- 00.00 «Невядомыя бенефіс. Савелій Крамараў». Дакументальны фільм.

- 06.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сення.
- 06.05 Канал «Сення раніцай».
- 08.40 «Чыстасардзічнае прыяннне».
- 09.10 «Сеанс з Кашпіройскім. Знакі лёсу».
- 10.20 «Сярэдні клас».
- 11.10 «Кватэрнае пытаннэ».
- 12.10 Вострасюжэтны дэйткіт «Вуліцы пабітых ліхтароў-9».
- 13.30 Серыял «Вяртанне Мухтара-2».
- 15.30 «Аглід. Надзвычайнэ здарэнне».
- 16.25 Крымінальны серыял «Ліцейныя».
- 18.25 «Аглід. Надзвычайнэ здарэнне».
- 19.40 Прэм'ера. Вострасюжэтны дэйткіт «Вуліцы пабітых ліхтароў-9».
- 21.30 Прэм'ера. Крымінальны серыял «Час Волкава».
- 23.30 Сення.
- 23.25 «Воччная стаўка».
- 00.15 «Фатальны дзень. Шахта «Цэнтраль-най»».
- 06.00 Добры раніцы. Расія!
- 09.20 Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне».
- 10.10 «Смерць куніара. Вільям Плакібікін». Документальны фільм.
- 11.00 Весткі.

- 09.30 Футбол. Чэмпіянат свету да 20 гадоў. 1/4 фіналу. Александрыя (Erinet).
- 11.00 Фут

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

8

14 КАСТРЫЧНІКА, СЕРДА



06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55 Навіны.
06.05 Дзень спорту.
06.10, 07.05, 08.10 «Добрай раніцы, беларусь!».

06.45, 07.45 Зона Х.
07.30, 11.50 Дзелавое жыццё.
08.35 Сфера інтарэсай.

09.05 Слова Мітрапалія Філарэта на свята Пакрова Найсвяцейшай Багародзіць.
09.15 Вострасюжэнты серыял «Той, што паміажае смутак» (Расія).

10.10 Медадрама «Сцэты на крыве».
11.05 Камедыйная меладрама «Не нарадзіся прыгожай» (Расія).

12.10 Фантастычны серыял «Зорны крэйсер «Галактыка» (ЗША - Вілікабрытанія).
13.05 Дэтэктыўны серыял «Вероніка Марс-2» (ЗША).

13.55 Футбол. Адборачны матч чэмпіянату Еўропы У-21. Беларусь - Албанія. Прамая трансляцыя.

16.05, 19.20 Навіны рэгіёна.

16.15 Дэтэктыўны серыял «Тэрмінова ў нумар» (Расія).

17.05 Медадрама «Сцэты на крыве».
18.05 Камедыйная меладрама «Не нарадзіся прыгожай» (Расія).

18.50, 00.00 «Зона Х». Крымінальная хроніка.

19.30 «Зямельнае пытанне».

19.50 Вострасюжэнты серыял «Той, што паміажае смутак» (Расія). Закл. серыя.

20.50 «Споратло 5 з 6». Забалульная шоу.

21.00 Панарама.

21.40 Алімпіскі часопіс.

21.55 Футбол. Адборачны матч чэмпіянату свету. Англія - Беларусь. Прамая трансляцыя.

00.05 Дзень спорту.

12.00 «Малахайт».
13.00 Нашы навіны.
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Зразумець. Прабачыць».
13.40 «Модны прысуд».
14.40 «Дэтэктыў».
15.15 «Юлампія Раманава. Следства вядзе дылетант». Шматсерыйны фільм.

16.00 Нашы навіны.
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Монтэкрыста». Шматсер. фільм.
17.10 «Хай кажуць».

18.00 Нашы навіны.
18.15 Навіны спорту.
18.20 Серыял «Мая выдатная няня», 2004 г.

18.55 «Рудая». Шматсерыйны фільм.
20.00 Час.

20.30 Нашы навіны.
21.00 Навіны спорту.

21.05 Шматсерыйны фільм «Я вярнуся».
21.30 «Звяр'ячай».

22.00 «Віячара». Серыял.
22.30 «Дэтэктыўны серыял «Камісар Мерз»». 3-я серыя.

23.00 АНТ. «Браты-дэтэктыў».
23.30 АНТ прадстаўляе: «Документальны дэтэктыў».

00.05 «Канатыя... з дзэцымі». Шматсерыйны фільм.

00.30 «Звар'ячай ад цбце». Шматсер. фільм.
01.20 Нашы навіны.

01.35 Навіны спорту.

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».

06.10 «Мінчицына».

06.20 «Раніца. Студыя добрага настрою».

07.40 «СТБ-спорт».

07.45 «Раніца. Студыя добрага настрою».

08.30 «Аўтапанарама».

08.50 «Галактика». Серыял.

10.00 «Ціць гісторый».

10.40 «Анёт-захавальнік». Тэленавэла.

11.30 «Далёкія свякі».

11.45 «Віячара».

12.40 «Былая». Серыял.

13.50 «Венская таіміца».

14.40 «Гадкае качані».

15.30 «Грачыя не дадзена». Серыял.

15.55 Дэтэктыўны серыял «Тэрмінова ў нумар» (Расія).

16.45 Медадрама «Сцэты на крыве».

17.50 Камедыйная меладрама «Не нарадзіся прыгожай» (Расія).

18.50, 00.35 «Зона Х». Крымінальная хроніка.

19.30 Сфера інтарэсай.

19.55 Прэм'ера. Ваенна драма «Застава Жыліна» (Расія). 1-я серыя.

21.00 Панарама.

21.50 Драматычны вострасюжэнты серыял «Часткі цела» (ЗША). 3-я серыя.

22.55 Прэм'ера. Драма «Пары» (Расія).

00.40 Дзень спорту.

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00 Нашы навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».

09.05 «Рудая». Шматсерыйны фільм.

10.05 Шматсерыйны фільм «Я вярнуся».

11.00 Нашы навіны.

11.05 Навіны спорту.

11.10 «Кантролыны закуп».

12.00 «Ералаш».

13.00 Нашы навіны.

13.05 Навіны спорту.

13.10 «Зразумець. Прабачыць».

14.40 «Модны прысуд».

15.15 «Юлампія Раманава. Следства вядзе дылетант». Шматсерыйны фільм.

12.20 «Міншчына».
13.30 «Званая вічара».
18.30 «Былая». Серыял.
20.00 «Сталічныя падрабязнасці».

20.10 «СТБ-спорт».
20.20 «Добры вечар, малиня».

20.55 «Прам'ера! «Паліянне на Вервольфа».

22.00 «Мінск і мінчане».

22.55 «Сталічныя падрабязнасці».

23.00 «Дэтэктыўны серыял «Гадзінныя».

23.55 «Спецназ». Серыял.

07.00 ЛАДная раніца.

08.00 Камедыйны серыял «Орыкі» (Расія).

08.30 У эты дзень.

09.15 Гадзінны суду. Справы сямейныя.

09.35 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).

10.35 Героіка-прыгоднікі фільм «Зялёні фургон» (СССР). 1-я серыя.

11.50 Камедыйны дэтэктыў «Монк» (ЗША).

13.20 Спорт-кадр.

13.45 Мультыфільм.

13.55 Мультсериалы «Русалачка» (ЗША).

14.40 «Хачу ўсё ведаць». Кіначасопіс для дзяцей (Расія).

14.55 Пазакласная гадзіна.

15.10 «Ладырыны: Чарыя Сапегаў».

15.40 Медычныя таемніцы.

16.10 Дэтэктыўны серыял «Камісар Мерз».

16.30 Гадзінны суду. Справы сямейныя.

17.00 Гадзінны суду. Справы сямейныя.

17.55 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).

18.00 Гадзінны суду. Справы сямейныя.

18.55 Хакей. КХЛ. Дынама (Мінск) - Спартак (Масква). Прамая трансляцыя. У перадынаміку: Кальханка.

21.20 Беларуская часопісціца.

22.15 Час футбулу.

22.45 Камедыйны серыял «Юрыкі» (Расія).

23.20 Дэтэктыўны серыял «На рагу ля Патрыярхы-2» (Расія). 3-я серыя.

00.10 Дэтэктыўны серыял «Камісар Мерз» (Францыя-Бельгія-Швейцарыя). 4-я серыя.

00.25 «Эзэр'ячай ад цбце». Шматсерыйны фільм.

01.15 Нашы навіны.

01.30 Навіны спорту.

02.00 «24 гадзіны».

02.30 «Мінчицына».

02.55 «Дэтэктыўны серыял «Гадзінныя».

03.00 «СТБ-спорт».

03.30 «Добры вечар, малиня».

04.00 «Дэтэктыў».

04.30 «Юлампія Раманава. Следства вядзе дылетант». Шматсерыйны фільм.

05.00 «Добрый пакаліціа».

05.30 «Добры дзень, доктар!».

06.00 «Мінчицына».

06.30 «Званая вічара».

06.50 «Былая». Серыял.

07.00 «Добры раніцы, Расія!».

09.00-15.00 Прафілактыка.

15.10 Тэлесерыял «Тэрмінова ў нумар-2».

16.50 Навіны - Беларусь.

17.00 Весткі.

17.20 «Гарадок». Дайджэст. Забалульная прафілактыка.

17.50 Прэм'ера. «Кармеліта. Цыганскі запал». Тэлесерыял. Расія, 2009 г.

18.50 Навіны - Беларусь.

19.00 Весткі.

19.20 «Гарадок». Дайджэст.

19.50 Прэм'ера. «Кармеліта. Цыганскі запал». Тэлесерыял. Расія, 2009 г.

19.50 Навіны - Беларусь.

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

10

18 КАСТРЫЧНІКА, НЯДЗЕЛЯ



07.25 Анимацийны прыгоднік фільм «Алантыда. Закінчыты свет» (ЗША).
09.00, 12.00, 15.00, 19.00 Навіны.
09.05 Арсенал.
09.35 «Зброя». Цыкл дакументальных фильмамў (беларус).
09.50 Альманах вандравання.
10.15 Культурныя людзі.
10.55 «У свеце матэроя».
11.30 «Nota Bene».
12.10 Ваенна-герайчна камедыя «Жэня, Жэнечка і «кацюша» (СССР).
13.55 Футбол. Ліга чэмпіёнаў. Відзачосці.
14.30 Хранікальна-дакументальны цыкл «Нябачны фронт» (беларус).
15.10 Навіны рэгіёна.
15.30 Відзяфіlm АТН «Дзеци Еурабачання: Аляксей Жыгалковіч».
15.55 Сямейная камедыя «Бацька нявесты» (ЗША).
18.00 Суперлата.
19.15 «OFF STAGE LIFE».
19.30 Дакументальная-біяграфічны цыкл «Мая праўда» (Украіна).
20.35 «Спортлата 5 з 36». Забаўляльнае шоў.
21.00 «Панарама тýдня».
22.10 «Зорнія танцы».
23.40 Драма «Тэлевітарына» (ЗША).

13.00 АНТ прадстаўляе: «Зваротны ад-лік».
13.35 «Хачу ведаць».
14.10 Нядзельны «Ералаш».
14.30 Прэм'ера. «Мой радавод. Лізавета Баярская».
15.25 «Песні Перамогі». «Трыумфальная шэсце. Нязломныя і легендарная».
16.00 Нашы навіны.
16.15 Навіны спорту.
16.20 Тэатральная неверагоднасці.
16.55 «Легенда аб трох клочках». Францыя - Бельгія, 2007.
18.45 АНТ прадстаўляе: «Бітва тытанau».
20.00 Контуры.
21.05 АНТ прадстаўляе: «Дыханне плане-ты».
21.40 Прэм'ера. «Здабытак Рэспублікі».

16.50 «Рэпарцёрскі гісторыя».
17.20 Прэм'ера! Каніэрт М. Задорнова.
19.00 «Аўтапанарама».
19.30 «Тыдзень». Інфармацыйна-аналітычнае праграма.
20.40 Фільм «Дамы ў ліловым». Вялікабры-ная.
22.45 «Эніс. Мужынскі прафесійны туризм». Мінск - 2009.
00.15 Фільм «Марыя аб Каліфорніі». Ру-мыня, 2007 г.
02.45 «Учёкі». Серыял.

07.00 «Дарагая перадача».
07.15 «Дірмовая гісторыя». Камедыны серыял.
08.05 Фільм «Дванаццатая ноч», СССР, 1955 г.

09.30 «Аўтапанарама».
10.00 Відавочнік прадстаўляе: самае смешнае.
10.55 «Вялікі сняданак».
11.30 «Салдаты. Залатыя серыі».
13.30 «Добры дзень, доктар!».
14.00 «Прывітніца гісторыя».
15.00 Фільм «Саламяны капялюшы».
СССР, 1974 г. 2-я серыя.
16.15 «Эраліны спорт».
16.30 «24 гадзіны».

06.55 Мір вашай хаце.
07.05 Даравест.
07.30 Смачна з барысам Бурдой.
07.55 Гараджане.
08.25 Меладрама «Рассмашыць Бога» (Расія).
10.00 Школа рамонту.
11.00 Медычныя таемніцы.
11.35 Бухта капітанай.
12.20 «Правы чалавека».
12.35 Пасоўванне.
12.55 Прэм'ера. Музычны анимацийны фільм «Прыгоды Алёнушки і Яромы» (Расія).
14.50 Футбол. Чэмпіянат Беларусі. Шахцёр - БАТЭ. Прамая трансляцыя.
17.05 Народная камедыя «Асаблівасці нацыянальнай палаўяння» (Расія).
18.55 Чэмпіянат свету па аўтагонках Формула-1. Гран-прэ Бразіліі. Гонка. Прамая трансляцыя.
21.00 Тлебарометр.
21.50 Крымінальная камедыя «Глатон» (Расія).
23.50 «Свяа музыка. Працяга».

07.00 «Уса Расія».
07.15 «Хто ў хаце гаспадар».
07.45 Фільм «Гармазны шлях». Расія, 2007 г.
11.00 Весткі.

11.15 «Сам сабе рэжысёр».
12.10 Фільм «Пад ўладай золата».
14.00 Весткі.
14.15 Тэлесерыял «Каменская».
15.15 Фільм «Сем старых і адна дзяўчына».
16.55 Прэм'ера. «Аншлаг і Кампанія».
17.35 Прэм'ера. «Песні кіно».
19.00 Весткі тýдня.
20.05 «Сумленны дзяктыў».
20.40 Фільм «Віячарня казка». Расія, 2007 г.
22.45 «Адмысловыя карэспандэнты».
23.55 Вострасюжэтны фільм «Стрытрайсеры». Расія, 2008 г.

01.15 Заканчэнне эфіру.

07.35 Мульфільм.
08.00 Сέння.
08.15 «Дзікі свет».
08.45 «іх норавы».
09.20 «Ямо дома!».
10.00 Сέння.
10.20 «Выратавальнікі».
10.50 «Барацьба за ўласнасць».
11.20 «Асабіўна неяслечні».
11.55 «Дачны адказ».
13.00 Сέння.
13.25 «Савецкія біяграфіі. Іосіф Сталін».
14.15 Крымінальная меладрама «Насупер-ак здарвовану сэнсу».
16.00 Сέння.
16.20 «Крамлеўская кухня».
17.15 Дэятэктывны серыял «Эксперыты».
19.00 Сέння. Выніковая праграма.
19.55 «Чыстасардчнае прызнанне».

01.50 Заканчэнне эфіру.

07.35 Мульфільм.
08.00 Сέння.
08.15 «Дзікі свет».
08.45 «іх норавы».
09.20 «Ямо дома!».
10.00 Сέння.
10.20 «Выратавальнікі».
10.50 «Барацьба за ўласнасць».
11.20 «Асабіўна неяслечні».
11.55 «Дачны адказ».
13.00 Сέння.
13.25 «Савецкія біяграфіі. Іосіф Сталін».
14.15 Крымінальная меладрама «Насупер-ак здарвовану сэнсу».
16.00 Сέння.
16.20 «Крамлеўская кухня».
17.15 Дэятэктывны серыял «Эксперыты».
19.00 Сέння. Выніковая праграма.
19.55 «Чыстасардчнае прызнанне».

01.50 Заканчэнне эфіру.

07.35 Мульфільм.
08.00 Сέння.
08.15 «Дзікі свет».
08.45 «іх норавы».
09.20 «Ямо дома!».
10.00 Сέння.
10.20 «Выратавальнікі».
10.50 «Барацьба за ўласнасць».
11.20 «Асабіўна неяслечні».
11.55 «Дачны адказ».
13.00 Сέння.
13.25 «Савецкія біяграфіі. Іосіф Сталін».
14.15 Крымінальная меладрама «Насупер-ак здарвовану сэнсу».
16.00 Сέння.
16.20 «Крамлеўская кухня».
17.15 Дэятэктывны серыял «Эксперыты».
19.00 Сέння. Выніковая праграма.
19.55 «Чыстасардчнае прызнанне».

01.50 Заканчэнне эфіру.

07.35 Мульфільм.
08.00 Сέння.
08.15 «Дзікі свет».
08.45 «іх норавы».
09.20 «Ямо дома!».
10.00 Сέння.
10.20 «Выратавальнікі».
10.50 «Барацьба за ўласнасць».
11.20 «Асабіўна неяслечні».
11.55 «Дачны адказ».
13.00 Сέння.
13.25 «Савецкія біяграфіі. Іосіф Сталін».
14.15 Крымінальная меладрама «Насупер-ак здарвовану сэнсу».
16.00 Сέння.
16.20 «Крамлеўская кухня».
17.15 Дэятэктывны серыял «Эксперыты».
19.00 Сέння. Выніковая праграма.
19.55 «Чыстасардчнае прызнанне».

01.50 Заканчэнне эфіру.

07.35 Мульфільм.
08.00 Сέння.
08.15 «Дзікі свет».
08.45 «іх норавы».
09.20 «Ямо дома!».
10.00 Сέння.
10.20 «Выратавальнікі».
10.50 «Барацьба за ўласнасць».
11.20 «Асабіўна неяслечні».
11.55 «Дачны адказ».
13.00 Сέння.
13.25 «Савецкія біяграфіі. Іосіф Сталін».
14.15 Крымінальная меладрама «Насупер-ак здарвовану сэнсу».
16.00 Сέння.
16.20 «Крамлеўская кухня».
17.15 Дэятэктывны серыял «Эксперыты».
19.00 Сέння. Выніковая праграма.
19.55 «Чыстасардчнае прызнанне».

01.50 Заканчэнне эфіру.

07.35 Мульфільм.
08.00 Сέння.
08.15 «Дзікі свет».
08.45 «іх норавы».
09.20 «Ямо дома!».
10.00 Сέння.
10.20 «Выратавальнікі».
10.50 «Барацьба за ўласнасць».
11.20 «Асабіўна неяслечні».
11.55 «Дачны адказ».
13.00 Сέння.
13.25 «Савецкія біяграфіі. Іосіф Сталін».
14.15 Крымінальная меладрама «Насупер-ак здарвовану сэнсу».
16.00 Сέння.
16.20 «Крамлеўская кухня».
17.15 Дэятэктывны серыял «Эксперыты».
19.00 Сέння. Выніковая праграма.
19.55 «Чыстасардчнае прызнанне».

01.50 Заканчэнне эфіру.

07.35 Мульфільм.
08.00 Сέння.
08.15 «Дзікі свет».
08.45 «іх норавы».
09.20 «Ямо дома!».
10.00 Сέння.
10.20 «Выратавальнікі».
10.50 «Барацьба за ўласнасць».
11.20 «Асабіўна неяслечні».
11.55 «Дачны адказ».
13.00 Сέння.
13.25 «Савецкія біяграфіі. Іосіф Сталін».
14.15 Крымінальная меладрама «Насупер-ак здарвовану сэнсу».
16.00 Сέння.
16.20 «Крамлеўская кухня».
17.15 Дэятэктывны серыял «Эксперыты».
19.00 Сέння. Выніковая праграма.
19.55 «Чыстасардчнае прызнанне».

01.50 Заканчэнне эфіру.

07.35 Мульфільм.
08.00 Сέння.
08.15 «Дзікі свет».
08.45 «іх норавы».
09.20 «Ямо дома!».
10.00 Сέння.
10.20 «Выратавальнікі».
10.50 «Барацьба за ўласнасць».
11.20 «Асабіўна неяслечні».
11.55 «Дачны адказ».
13.00 Сέння.
13.25 «Савецкія біяграфіі. Іосіф Сталін».
14.15 Крымінальная меладрама «Насупер-ак здарвовану сэнсу».
16.00 Сέння.
16.20 «Крамлеўская кухня».
17.15 Дэятэктывны серыял «Эксперыты».
19.00 Сέння. Выніковая праграма.
19.55 «Чыстасардчнае прызнанне».

01.50 Заканчэнне эфіру.

07.35 Мульфільм.
08.00 Сέння.
08.15 «Дзікі свет».
08.45 «іх норавы».
09.20 «Ямо дома!».
10.00 Сέння.
10.20 «Выратавальнікі».
10.50 «Барацьба за ўласнасць».
11.20 «Асабіўна неяслечні».
11.55 «Дачны адказ».
13.00 Сέння.
13.25 «Савецкія біяграфіі. Іосіф Сталін».
14.15 Крымінальная меладрама «Насупер-ак здарвовану сэнсу».
16.00 Сέння.
16.20 «Крамлеўская кухня».
17.15 Дэятэктывны серыял «Эксперыты».
19.00 Сέння. Выніковая праграма.
19.55 «Чыстасардчнае прызнанне».

01.50 Заканчэнне эфіру.

07.35 Мульфільм.
08.00 Сέння.
08.15 «Дзікі свет».
08.45 «іх норавы».
09.20 «Ямо дома!».
10.00 Сέння.
10.20 «Выратавальнікі».
10.50 «Барацьба за ўласнасць».
11.20 «Асабіўна неяслечні».
11.55 «Дачны адказ».
13.00 Сέння.
13.25 «Савецкія біяграфіі. Іосіф Сталін».
14.15 Крымінальная меладрама «Насупер-ак здарвовану сэнсу».
16.00 Сέння.
16.20 «Крамлеўская кухня».
17.15 Дэятэктывны серыял «Эксперыты».
19.00 Сέння. Выніковая праграма.
19.55 «Чыстасардчнае прызнанне».

01.50 Заканчэнне эфіру.

07.35 Мульфільм.
08.00 Сέння.
08.15 «Дзікі свет».
08.45 «іх норавы».
09.20 «Ямо дома!».
10.00 Сέння.
10.20 «Выратавальнікі».
10.50 «Барацьба за ўласнасць».
11.20 «Асабіўна неяслечні».
11.55 «Дачны адказ».
13.00 Сέння.
13.25 «Савецкія біяграфіі. Іосіф Сталін».
14.15 Крымінальная меладрама «Насупер-ак здарвовану сэнсу».
16.00 Сέння.
16.20 «Крамлеўская кухня».
17.15 Дэятэктывны серыял «Эксперыты».
19.00 Сέння. Выніковая праграма.
19.55 «Чыстасардчнае прызнанне».

01.50 Заканчэнне эфіру.

07.35 Мульфільм.
08.00 Сέння.
08.15 «Дзікі свет».
08.45 «іх норавы».
09.20 «Ямо дома!».
10.00 Сέння.
10.20 «Выратавальнікі».
10.50 «Барацьба за ўласнасць».
11.20 «Асабіўна неяслечні».
11.55 «Дачны адказ».
13.00 Сέння.
13.25 «Савецкія біяграфіі. Іосіф Сталін».
14.15 Крымінальная меладрама «Насупер-ак здарвовану сэнсу».
16.00 Сέння.
16.20 «Крамлеўская кухня».
17.15 Дэятэктывны серыял «Эксперыты».
19.00 Сέння. Выніковая праграма.
19.55 «Чыстасардчнае прызнанне».

01.50 Заканчэнне эфіру.

07.35 Мульфільм.
08.00 Сέння.
08.15 «Дзікі свет».
08.45 «іх норавы».
09.20 «Ямо дома!».
10.00 Сέння.
10.20 «Выратавальнікі».
10.50 «Барацьба за ўласнасць».
11.20 «Асабіўна неяслечні».
11.55 «Дачны адказ».
13.00 Сέння.
13.25 «Савецкія біяграфіі. Іосіф Сталін».
14.15 Крымінальная меладрама «Насупер-ак здарвовану сэнсу».
16.00 Сέння.
16.20 «Крамлеўская кухня».
17.15 Дэятэктывны серыял «Эксперыты».
19.00 Сέння. Выніковая праграма.
19.55 «Чыстасардчнае прызнанне».

01.50 Заканчэнне эфіру.

07.35 Мульфільм.
08.00 Сέння.
08.15 «Дзікі свет».
08.45 «іх норавы».
09.20 «Ямо дома!».
10.00 Сέння.
10.20 «Выратавальнікі».
10.50 «Барацьба за ўласнасць».
11.20 «Асабіўна неяслечні».
11.55 «Дачны адказ».
13.00 Сέння.
13.25 «Савецкія біяграфіі. Іосіф Сталін».
14.15 Крымінальная меладрама «Насупер-ак здарвовану сэнсу».
16.00 Сέння.
16.20 «Крамлеўская кухня».
17.15 Дэятэктывны серыял «Эксперыты».
19.00 Сέння. Выніковая праграма.
19.55 «Чыстасардчнае прызнанне».

01.50 Заканчэнне эфіру.

07.35 Мульфільм.
08.00 Сέння.
08.15 «Дзікі свет».
08.45 «іх норавы».
09.20 «Ямо дома!».
10.00 Сέння.
10.20 «Выратавальнікі».
10.50 «Барацьба за ўласнасць».
11.20 «Асабіўна неяслечні».
11.55 «Дачны адказ».
13.00 Сέння.
13.25 «Савецкія біяграфіі. Іосіф Сталін».
14.15 Крымінальная меладрама «Насупер-ак здарвовану сэнсу».
16.00 Сέння.
16.20 «Крамлеўская кухня».
17.15 Дэятэктывны серыял «Эксперыты».
19.00 Сέння. Выніковая праграма.
19.55 «Чыстасардчнае прызнанне».

01.50 Заканчэнне эфіру.

07.35 Мульфільм.
08.00 Сέння.
08.15 «Дзікі свет».
08.45 «іх норавы».
09.20 «Ямо дома!».
10.00 Сέння.
10.20 «Выратавальнікі».
10.50 «Барацьба за ўласнасць».
11.20 «Асабіўна неяслечні».
11.55 «Дачны адказ».
13.00 Сέння.
13.25 «Савецкія біяграфіі. Іосіф Сталін».
14.15 Крымінальная меладрама «Насупер-ак здарвовану сэнсу».
16.00 Сέння.
16.20 «Крамлеўская кухня».
17.15 Дэятэктывны серыял «Эксперыты».
19.00 Сέння. Выніковая праграма.
19.55 «Чыстасардчнае прызнанне».

01.50 Заканчэнне эфіру.

07.35 Мульфільм.
08.00 Сέння.
08.15 «Дзікі свет».
08.45 «іх норавы».
09.20 «Ямо дома!».
10.00 Сέння.
10.20 «Выратавальнікі».
10.50 «Барацьба за ўласнасць».
11.20 «Асабіўна неяслечні».
11.55 «Дачны адказ».
13.00 Сέння.
13.25 «Савецкія біяграфіі. Іосіф Сталін».
14.15 Крымінальная меладрама «Насупер-ак здарвовану сэнсу».
16.00 Сέння.
16.20 «Крамлеўская кухня».
17.15 Дэятэктывны серыял «Эксперыты».
19.00 Сέння. Выніковая праграма.
19.55 «Чыстасардчнае прызнанне».

01.50 Заканчэнне эфіру.

07.35 Мульфільм.
08.00 Сέння.
08.15 «Дзікі свет».
08.45 «іх норавы».
09.20 «Ямо дома!».
10.00 Сέння.
10.20 «Выратавальнікі».
10.50 «Барацьба за ўласнасць».
11.20 «Асабіўна неяслечні».
11.55 «Дачны адказ».
13.00 Сέння.
13.25 «Савецкія біяграфіі. Іосіф Сталін».
14.15 Крымінальная меладрама «Насупер-ак здарвовану сэнсу».
16.00 Сέння.
16.20 «Крамлеўская кухня».
17.15 Дэятэктывны серыял «Эксперыты».
19.00 Сέння. Выніковая праграма.
19.55 «Чыстасардчнае прызнанне».

01.50 Заканчэнне эфіру.

07.35 Мульфільм.
08.00 Сέння.
08.15 «Дзікі свет».
08.45 «іх норавы».
09.20 «Ямо дома!».
10.00 Сέння.
10.20 «Выратавальнікі».
10.50 «Барацьба за ўласнасць».
11.20 «Асабіўна неяслечні».
11.55 «Дачны адказ».
13.00 Сέння.
13.25 «Савецкія біяграфіі. Іосіф Сталін».
14.15 Крымінальная меладрама «Насупер-ак здарвовану сэнсу».
16.00 Сέння.
16.20 «Крамлеўская кухня».
17.15 Дэятэктывны серыял «Эксперыты».
19.00 Сέння. Выніковая праграма.
19.55 «Чыстасардчнае прызнанне».

01.50 Заканчэнне эфіру.

07.35 Мульфільм.
08.00 Сέння.
08.15 «Дзікі свет».
08.45 «іх норавы».
09.20 «Ямо дома!».
10.00 Сέння.
10.20 «Выратавальнікі».
10.50 «Барацьба за ўласнасць».
11.20 «Асабіўна неяслечні».
11.55 «Дачны адказ».
13.00 Сέння.
13.25 «Савецкія біяграфіі. Іосіф Сталін».
14.15 Крымінальная меладрама «Насупер-ак здарвовану сэнсу».
16.00 Сέння.
16.20 «Крамлеўская кухня».
17.15 Дэятэктывны серыял «Эксперыты».
19.00 Сέння. Выніковая праграма.
19.55 «Чыстасардчнае прызнанне».

01.50 Заканчэнне эфіру.

ЦІКАВА

ПАПА ЕДЗЕ Ў ЛОНДАН

Іван БІЧ

**Брытанскай газета «The Times»
са спасылкай на крыніцы ў
Ватыкане паведаміла, што
ў наступным годзе галава
каталіцкай царквы збіраецца
наведаць Лондан. Гэта будзе
першы ў гісторыі афіцыйны
візіт Папы ў Аб'яднанае
Каралеўства.**

Увогуле, першым Рымскім Папам, які ступіў на зямлю Брытаніі, мог быць Ян Павел II. Яго візіт быў запланаваны яшчэ на 1982 год. Усё, здавалася б, было падрыхтавана: складзены графік сустэреч і маршуруту па краіне. Аднак у самы апошні момант візіт адміністратар. Прычынай стала вайна Вялікабрытаніі з Аргенцінай з-за Фолкландскіх выспаў.

Да ідэі візіту Папы ў Вялікабрытанію вірнулася толькі ў гэтым стагоддзі. Папаярэнд кіраунік ураду Тоні Блэр і ці-перашні прэм'ер Гордан Браун неаднаразова запрашали галаву Рыму, аднас толькі зараз у яго з'явілася магчымасць адказаць на запрашэнне станоўча.

Чакаеца, што Бенедыкт XVI будзе гасціўнай у Вялікабрытаніі ў наступным жніўні. Візіт працяг-неша три дні.

Пра сімвалічнае значэнне гэтага візіту нават казаць няма сенсу. Ён — перагорнутая старонка супрацьстаяння, якое началаася ў далёкіх часах роформаванія.

Як вядома, рымскі каталіцъм быў амаль тысяччу гадоў відуначай царквой у Англіі (першая папская місія з'явілася тут у 597 годзе, а першыя інформацыі пра наяўнасць у Брытаніі хрысціянскай грамады датуеца ўвогуле пачаткам IV стагоддзя).

Усё было добра, пакуль у 1534 годзе кароль Генрых VIII не заяўві пра выхад мясцовай царквы з-пад кантролю Рыму. Гэта была помста за неожаданне Папы аформіць разрыв шлюбу манарха і Каіярны Арагонскай. Адначасова быўа створана англіканская царква.



Увогуле, сам Генрых не быў заўзятым пратэстантам, аднак мусіў прыцягніць прыхільнікаў рэфармацый на сваім боку да барабаць з Рымам. Тыя спрабавалі навязаць сваю радыкальную дагматыку, аднак у выніку перамог кампрадаміс: англіканская царква захавала шмат каталіцкіх ритуалаў і царкоўных канонаў.

Нягледзячы на гэтую, царкоўнае пытанне на доўгі час падзяліла краіну. Супрацьстаянне каталікоў і пратэстантаў было прычынай грамадзянскіх войнаў і нават Англійскай рэвалюцыі. Пераможцамі аказаліся пратэстанты. Гісторыкі лічаць, што гэтаму спрыяла тое, што ў часы каралевання Елізаветы (1558–1603) пратэстантыстамі стаў часткай нацыяналізму. Іспанія — тагачасны лідер каталіцага свету — абвясціла вайну Англіі, адным з матываў якой стала барабаць за правільнью трактоўку Хрыста. Пагроза акупацыі спрыяла аб'яднанию наўсія вакол пратэстанцкай каралевы.

У сваю чаргу, улады атрымалі індульгенцыю на пераслед каталікоў. У часы Елізаветы ўсе каталіцкія біскupy быўлі абвешчаныя здраднікамі. Для арыстакрататаў дзейнічала забарона

на шлюбы з каталікамі. Да 1832 года каталіцъм у Англіі быў пад заборонай. Касцёл дзейнічаў у падполлі. А ў 1832 годзе каталіцъм легалізавалі спецыяльным актам. Рымская кур'яя магла мець свае структуры і дзейнічыць легальнай.

Адносяніі да Касцёлу змяніла Вялікай французскай рэвалюцыі. Як ахвяры беглі у Вялікабрытанію, якія падтрымлівалі стары

рэжым. Паколькі лідёры рэвалюцыі быўлі заўзятымі праціўнікамі Касцёлу, каталікі аўтаматычна сталі саюзікамі Лондану. На іх сходы і малітвы сталі глядзець больш лаяльна.

Канчатковую кропкую павставала ірландская эміграцыя (ірландцы, як вядома, каталікі). Вялікі неўраджай бульбы ў 1845 годзе ў Ірландыі выклікаў масавы голад і сыход людзей у Англіі. У краіне хадзілі каталіцкія камуны.

Больш того, у другой палове XIX стагоддзя пачаўся своеасаблівы ронесанс каталіцызму. Быць рымскім каталіком сярод інтэлігэнцыі стала модна. Каталікамі быўлі такія вядомыя брытанцы, як рэжысёр Альфрэд Хічкок, пісьменнік і вучоны Дж. Р. Ролін.

Зараў з Вялікабрытаніі пражываючы 4,2 мільёна каталікоў, або 8 праццэнтаў насельніцтва. Цікава, што ў 1901 годзе было толькі 4,8 праццэнта. Найбліжша колькасць каталікоў (47 праццэнтаў) жыве ў Ірландыі, дзе шмат эмігрантаў з Ірландыі.

Асабна трэба казаць пра польскіх каталікоў. Пасля вайны выданне атэстыя, праццёнкаў дыктуату царквы ў грамадстве — ужо заклікала ўсіх сваіх прыхільнікаў падчас будучага візіту Папы выйсці на вуліцы і давесці, што не ўсе брытанцы ў захапленні ад рэлігіі.

таго, як Польшча стала сябрам ЕС, а яе грамадзяніне атрымалі права працаўцаў на ўсіх краінах Еўрапы. Вялікабрытанія перажыла другую хвалю польскай эміграцыі. Адпаведна, польскі касцёл зуміціў тут свае пазіцыі.

Натуральная, кожны візіт Папы — гэта вялікая палітыка. Прэса піша, што такі візіт дадаць папулярнасці палітыку, які праз год будзе гаспадаром на Даунінгстрыт, 10. Пытанне, хто ім будзе — ціперашні лейбарыст Гордан Браун ці кансерватар Дэвід Кемеран? Эксперыты прагназуюць, што выбары адбудуцца ў чэрвені наступнага года.

Таксама цікава, які разананс будзе мец візіт Папы ў Паўночны Ірланды, дзе кожны другі каталік Папа, аднак, не наведае Белфаст, каб не справакаваць напружанасці паміж каталікамі і мясцовымі пратэстантамі. Аднак экстремісты з лагеру аранхістуў (радыкальных пратэстантаў), відавочна, будуть ладзіць антыпапскія акцыі.

Інетолькія цікавы. National Secular Society — вядучая брытанская выданне атэстыя, праццёнкаў дыктуату царквы ў грамадстве — ужо заклікала ўсіх сваіх прыхільнікаў падчас будучага візіту Папы выйсці на вуліцы і давесці, што не ўсе брытанцы ў захапленні ад рэлігіі.



ЯНЫ ПРА НАС: ЗАМЕЖНАЯ ПРЭСА ПРА БЕЛАРУСЬ

З мінулы год беларускім урадам быў зроблены шэраг крокоў з пазітыўнымі сігналамі. На вельмі высокім узроўні неадназначна кіравалася, што на гэтым не будзе пастаўленая кропка. З пункту гледжання ЕС падобная абязнанія яшчэ не ў дастатковай ступені выкананы. Пачаўся працэс пэўнага расчаравання. ЕС, безумоўна, падтрымлівае беларус, калі рэформы будуть працягнены. Вырашальнае значэнне пры гэтым будзе мец гатоўнасць Беларусі супрацьды выконваць розныя неабходныя «хатнія заданні» па мадэрнізацыі і рэформаванню краіны... Калі гэта адбудзеца, то крэдытаў еўрапейскіх фінансовых інстытутаў пойдзець паслед за гэтым амаль аўтаматично.

«Reuter» (Вялікабрытанія)

В аўтамах аўтарытарнага прэсінга, калі тэма гэгэй выкарыстоўваецца Лукашэнкам для «кампраметаў» дэмакратыі ў вачах гамабонных мас, ад дэмакратыі і праваабаронцаў

патрабуеца вялікая палітычная мужнасць, каб выступаць з талерантных пазіцый падтрымкі гомасексуалісту. Засылаць на мітынгі апазыцыі пафарбаваныя мужчынаў, каб затым Бацька расправядзіў па тэлебачанні пра «блакітныя» колер яго яртвы, ёсць універсальны і знаёмы прыём не толькі беларускіх спецслужбаў. Але тым дзіўней, што менавіта мінскія апазыцыйныя палітыкі аказаліся ў гэтых умовах (маркуючы прадстаўніцтву ў зале) больш мужнімі за расійскіх калегаў з ліку «дэмакратоў». Іх на канферэнцыі (Мінскія канферэнцыі па проблемах сексуальных меншасцяў 26.09.09) было нашмат больш, чым магла б сабраць аналагічная маскоўская супэрэча.

«GayRussia» (Pacія)

Захад пляскае ў далоні, калі Pacія і Беларусь спрабуюць душыцца адна аднадруга. Аднак Захад наўпрад ці быў бы выгодны варыянт, пры якім Pacія перастала бы даваць беларусі гроши. Ён

цукерка Еўропе цяпер не па кішэні з-за эканамічнага становішча. Тому нічога катастрофічнага ў ціперашніх сітуацыях пакуль няма. Хутчай, у тым, што адбываецца, бачыца працяг летнай палемікі, якая рэчызыўвам вяяўлілася на глебе таго, што пераговоры працэс не ідзе.

«РБК» (Pacія)

Першае, што відавочна — Лукашэнка Папоўнім часам знаходзіцца ў істэрычным становішчы, кідаючыся то ад Pacія ў бок Еўрапы. Можна эта прааналізуваць падрабязна, але не мае сэнсу марнаваць час: Бацька то падліваеца да Захаду і крывае РФ, то ѹздзельнічае ў ваенных перамоўках, то тэлефануе, то «кідае слухаўку». Калі палітык узроўні прэзідэнта еўрапейскай краіны распавядавае пра тое, як ён «кідае слухаўку» падчас гутаркі з Пуціным, гэта азначае, што ён не бачыць сваіх палітычных перспектывў у будучыні (ці перспектывў свайго суразмоўцы).

Адсюль выснова — Аляксандр Лукашэнка ведае ці бачыць тое, чаго не бачым ці не ведаем мы з вами. Напрыклад, яму паведамілі, што дні Уладзіміра Пуціна ў рангу нацыянальнага лідэра і на пасадзе прэм'ера палічаны. Ці яму намікнуні, што прэзідэнт Мядзведзяў чакае ад яго дапамогі ў «барацьбе» з «канкурэнтам» на хуткіх выбарах у 2012 годзе.

«Комментары» (Pacія)

Чым больш дрымучая краіна, tym больш шануецца ў сыны правадыры самому стаць правадыром. У Аляксандра Лукашэнкі, напрыклад, адзін сын — дарадчык прэзідэнта па нацыянальнай бяспечнасці, а самы малодшы, пляціганды, прымае разам з бацькам парады і вялікія вучэнні. Зразумела, высокапастаўленая дзіця стамілася ад гульняй дарослых вакол яго, што працэманстравала на мінульым тыдні і нашаму прэзідэнту.

«Огонек» (Pacія)

КАНФЛІКТ

ВЫРАТАВАЦЬ САЦЫЯЛ-ДЭМАКРАТЮ

Алег НОВІКАУ

**Беспрэцэдэнтная параза
нямецкіх сацыял-дэмакратоў
на выбарах 28 верасня
справакавала ўнутраны
партыі канфлікт.**

У парыўнанні з вынікамі выбараў піцігідавай даўніны, Сацыял-дэмакратичная партыя Германіі (SPD) згубіла троцюю частку свайго электарату, або каля двух мільёнаў прыхільнікаў. Прыкладна 700 тысяч экспльбарцаў SPD прагаласавалі за Партыю левых. Адзін мільён перабег у лагер лібералаў і хрысціянскіх дэмакратоў. Астатнай ўгуроге перасталі цікавіцца палітыкай. Яшчэ ніколі ў гісторыі ФРГ планка папулярызісцкай элекцыі не была такай нізкай.

Старшыня партыі Франк Вальтэр Штайнмаэр, аднак, не згубіў твар. Ён рашуча абвясціў, што SPD пасля 11 гадоў знаходжання на ўрадзе сышоўці ў апазыцыю. Ён асабіста ўзначалиць фракцыю. Старшыней павінен стаць Франц Мюнцфэрынг, якога называюць «лейтэнантам Шродера» за блізкасць да былога канцлера.

І раптам замест таго, каб аб'яднацца вакол кірауніцтва ў такіх цікіх часах, партыйны базіс падстаў. Спонтанна ўзнікла аб'яднаная апазыція, якая пропанавала свой пакет кандыдатур на галоўных партыйных пасадах. Адным словам, пучт.

Канфігурацыя кірауніцтва партыі, на думку пучтысту, павінна выглядаць наступным чынам: Андэрэ Налес — генеральны сакратар. Мэр Берліна Клаус Воверайт (аўтар славутай фразы: «Я гей, і гэта добра») і Олаф Шольц — віц-старшыня. Нарэшце, лімку старшыні бірбранца цікнучы Зігмар Габрыэль. Ён — душа змовы супраць шродзіраўскай гвардыі, адзіная надзея фанатаў сацыял-дэмакратіі на аднаўленне SPD.

Зігмар Габрыэль, былы міністр прыроды ў «вялікай кааліцыі», нарадзіўся ў 1959 годзе ў Ніжній Саксоніі, пасля вайсковай службы вывучаў палітыку і сацыялогію ва ўніверсітэце Гётэгене. Перад тым, як пачаць палітычную кар'еру, працаўнік настаўнікам на радзіме. На гэты час ён быў адным з лідараў моладзевай секцыі



Франк Вальтэр Штайнмаэр

SPD «Сацыялістычная моладзь Германіі — Сокалы», дзе належала маркесіцкага крыла.

Пасля Зігмар працаў у земельным парламенце, і нават нейкі час кіраваў земельным урадам. На выбарах 2003 года як кандыдат SPD на пасаду старшыні ўраду зямлі Ніжняя Саксонія правадліўся. Аднак у 2005 годзе перабраўся ў Бундэстаг і адразу стаў мэга-зоркай нацыянальнага маштабу. У «вялікай кааліцыі» яму даручылі пасаду міністра прыроды.

На фоне іншых міністру-сацыялістаў, якія ўёна тушаваліся на фоне асобы Меркеля, малады міністр выглядаў вельмі не стандартна. Ён хуткі перасварыўся з канцлерам з-за ле намераў пераглядзець праграму закрыцця атамічных станцый (адно з галоўных дасягненняў з былога канінета элекцыі ў Зліёнах).

Пры ім Германія стала адным з лідэраў так званага Кіёўскага праклесу. Тэма змены клімату стала часткай унутранай палітычнай палемікі. Падчас выбарчай кампаніі ў Бундэстаг Габрыэль запомніўся публічнай эмансійнай атакамі на Меркель, што прынесла яму славу канцлера ворага канцлера.

Ціперашняя вайна групоўкі Мюнцфэрынга і фракцыі Габрыэля — больш чым вайна за пасады. Гэта канфлікт ідэй. Атакічненне Габрыэля выступае за левы паварот SPD, першым знакам якога павінен стаць тэктывічны саюз з Партыяй Левых (нашчадкі ўсходненіемецкіх камуністуў плюс левая фракцыя прафсаюзаў). У перспектыве партыі плануюць разглядзяць сябе як патэнцыйных партнёраў у федэральным урадзе.

Тактыку «лева руля!» рагучча адмятае Штайнмаэр і кампанія. Ён выключыла магчымасць кааліцыі з левымі на ўзроўні ўраду. Штайнмаэр кажа, што левы паварот будзе значыць канец мадолі «Народнай партыі», якая арыентуецца не толькі на працоўныя класы, а на больш шырокія колы грамадства. На ягоную думку, лагічным наступствам сходу налева стане ператварэнне ў кліенцскую партыю невядомай групы сочнуму, напрыклад прафсаюзу. Радыкальная левая рыторыка ў ціперашніх умовах глабалізацыі — банальны напулизм. I правал на выбарах звязаны з тым, што сацыял-дэмакраты не стварылі сабе рэзананс партыі прагрэсу.

Вырашальная бойка паміж групойкамі адбудзеца 11–13 лістапада ў Дрэздене падчас федэральных збораў. Як вінікі могуць стаць пачатак новага этапу ў гісторыі самай старой партыі Германіі.

З іншага боку, Зігмар цяжка назваць радыкалам. Ён належыць да унутранай палітычнай групі «Seeheimer», якая ўзімкала ў сярэдзіне 1970-х як рэакцыя правых сацыял-дэмакратуў на спробы моладзі зрабіць з SPD партыю паслядоўных марксістаў. У пачатку 1980-х маневіта людзі з «Seeheimer» падтрымалі ідэю размысціць у ФРГ амерыканскія крылаты ракеты.

Акрамя таго, як адзначаюць палітологі, Ніжняя Саксонія, адкуль паходзіць Зігмар, — гэта радзіма і кавальна партыйных кадраў білізкіх асабісту да Герхарда Шродера. Апошні доўгі час кіраваў мясцовай сектыей SPD.

Цалкам магчыма, што нікага «лавага павароту» і «радыкальнага разрыву са спадчынай Шродера» не будзе. Тым больш, што глабальных адказаў на выклікі рэчайснасці ў левакэнтрасты ўняма. Сярэдняму класу, да якога адносіць сябе большасць насельніцтва ФРГ і які, які пададзальніца, па-сучасці ёсьць прадуктам элекцыйной мадэлі Sozialstaat (сацыяльнае дзяржава) 1970–1980-х гадоў, ментальна, па жыццёвых каштоўнасцях, бліжэй Ангела Меркель.

Між тым, 5 кастрычніка кірауніцтва SPD дазволіла Зігмару Габрыэлю балатавацца на пасаду старшыні партыі ў Дрэздене. Першы крок зроблены.

ПАЛІТЫКІ ТЫДНЯ



УМБЕРТА БОССІ

Лідер італьянскай правай партыі «Ліга Поўначы», якая выступае за стварэнне федэратыўнай дзяржавы, дзе больш эканамічна развітая Поўнач будзе мець значную аўтаномію, нечакана заявіў, што ён — рэінкарнацыя рыцара. Прызнанне не адбылося падчас прэм'еры ў Мілане фільма «Барбарос». Фільм сярод іншага распавядзялі пра барацьбу сярэднявечнага германскага імператара Фрыдрыха Барбароса з гардамі Паўночнай Італіі. Сродам таго супраціву была Ламбартыя, а галоўным героям — рыцар Альберт да Джусана. Яго імя ў часах

стала легендарным. Шмат хто з палітыкаў (напрыклад Мусалін) выкарыстоўвалі яго для пропаганды. Аднак тады, як Босси, нікто не заходзіў. «Альберта да Джусана — гэта я», — сціпла заявіў Умберта падчас презентацыі карціны. А вось імператар Барбароса нагадаў иму ціперашніх італьянскіх левых, якія выступаюць супраць федэралізацыі, за дзяржаўны цэнтралізм.

MIKOŁA SERDZIUK



Губернатар Адэскай вобласці не-чакана ўмішаўшы ў вялікую дыпламатыю ў ход выбарчай кампаніі ў Румыніі (там 22 лістапада пройдуць прэзідэнцкія выбары). Ён заявіў, што не дапусціць устанаўлення ў вёсцы Азёрнае пад Ізмайлам помніка маршалу Аляксандру Аверэску. Аверэску быў кіраўніком румынскага генштаба, камандуючым фронтам падчас першай сусветнай вайны, прам'ер-міністрам. Аднак больш за ёсё ён праславіўся тым, што ў 1917 годзе захапіў Бесарабію, якая да 1940 года заставалася часткай Румыніі. Хада Аверэску памер у 1938 годзе, Адэскі альянсанкаманкічы, што помнік му будзе сімвалам румынскай акупациі і актам палітыкі румынізацыі Паўднёвай Бесарабіі і Букавіны, якую зараз праводзіць Бухарэст. Аднак стала відома, што за ідэяй з помнікам стацца вельмі ульпівовыя сілы. У прыватнасці, Крысціян Дзяканэнску, ціперашні дырэктар румынскага МЗС, кандыдует да прэзідэнці. Гэта ён пранапаваў ідэю помніка, каб прыцягнучы галасы электарату. І самае цікавае, што згоду даў украінскі міністр замежных спраў. За помнік Аверэску ў Украіне румыны пагадзіліся адкрыць у сябе помнік Тарасу Шаўчэнку і багдану Хмельніцкаму. Цалкам верагодна, што кіеўшчыні будзяць стаўку на Дзяканэнску. У гэтym кантэксце шансы Серdziuka заблакаваць устанавленне румынскага вайскову щмат хто лічыць амаль не реалічнымі.

ЦІЛА САРРАЦЫН

64-гадовы былы фінансіст і дэпутат ад Сацыял-дэмакратичнай партыі Германіі дай скандальнае інтар'ю выданню «Lettre Internationale», у якім рэзка прайшоўся па эміграцыйнай палітыцы берлінскіх уладаў, якія, на яго думку, да гэтага часу жывуць міфамі студзенскай рэвалюцыі 1968 года. У прыватнасці, ён заявіў, што арабскі і турэцкі эмігранты не выконваюць нікакі прадуктыўныя функцыі, акрамя гандлю садавінай. У выніку большасць гэтай часткі насельніцтва не здольна да інтэграцыі. «Ты, хто жывуць за кошт дзяржавы, павінны займацца адукаций сквіці дзяцей, а не вырабленнем дзяўчынек у хустках», — заявіў Саррацын. Тут і пачалосі: лідэры прафсаюзу, сярод якіх шмат турецкіх працоўных, рэзка асудзілі выкаванні дэпутата. Частка элекцыяў запатрабавала выключэння яго з партыі. «Bundesbank», дзе Саррацын быў назіральнікам, папрасіў эксп-палітыка пакінуць кірауніцтва банку, каб не ствараць иму дэнны імідж. Пракуратура ўжо начала разгляд іску за распальванне міжнацыянальнай варожасці. Сам дэпутат хуценька папрасіў прабачэнне. Але ў гэтых самых момант Томас Шмідт, рэдактар упрыгожанай газеты «Der Welt», публічна падтрымав Саррацина, напісавши на сваім блогу, што выносныя палітыкі «адпавядаюць рэчаіснасці». У выніку скандал яшчэ толькі разгараецца.



МАСТАЦТВА

► ВІЛЕНСКАЯ ШКОЛА

СЫН ЗА БАЦЬКУ...

МАСТАК СЯРГЕЙ ВІШНЕЎСКІ



Сяргей ГВАЗДЗЁУ

Шаўляй—Вільня—Докшыцы
— назвы, якія акрэсліваюць
жыццёвы і творчы шлях
заходнебеларускага
жывапісца і фотамастака
Сяргея Антонавіча
Вішнеўскага. Паміж дзвюма
датамі: 1909—1992.



Прашнураваўшы млявымі, не надта люднымі восенінскімі вулачкамі Докшыц скроў бытую Барысаўскую, я збочу на бытую Палацкую і неузабаве апнёўся ля непрэзентабельнага будынчка з шыльдай «Дом Рамёствія». Сын Сяргея Вішнеўскага, да якога я ехал, — мастак-педагог гэтага «Дома», быў на рабочым месцы. Прадставіўся: «Алесь Вішнеўскі».

Алесь Вішнеўскі — ураўнаважаны, думны, далікатны, упарты і крыху сарамлівы мужчыні, трохі вышэй сірдняга росту, з чистымі і тонкімі рысамі твару, у свае шэсцідзесяць выглядаў маладзей. Закончыў мастацка-графічны факультэт Віцебскага педінстытуту ў 1970 годзе. Папрацаваў на Віцебску, але паклікалі батцькоўскія мясціны. «Хацеў



мець вялікую майстэрню, пракацаць творча. Жыццё ж унесла свае карэктывы», — тлумачыць Алесь Сяргеевіч. Зараз ён займаецца керамікай. Ляўрэт абласнай выставы народнага мастацтва «Кругазварт—1998», удзельнік і дышламант распубліканскага свята «Ганчарны круг» цягам некалькіх гадоў.

«Дарачы, — усміхаецца Алесь, — памяшканне студыі — гэта колішняя царква Св. Яна Багаслова. Была яна перанесена са старых, агульных паславаўніцатлікіх мігілкаў (з Даўгінаўскай). Царкву Покрыва ся. Багародзіцы будавалі, аў Св. Евангеліста і Апостала Яна Багаслова службу правілі. Памятую, як мяне малога вадзілі сюды на прычасце».

Ен паказае фрагменты фрасак, што захаваліся. Распавядзе пра знаходку роспісаў, якін вызваліў некалькі лікаў ад слою тынкоўкі, кажа, што роспісы ёсць і наверсе, але з-за аварынага стану будынка патрапілі туды немажліва, паказае, дзе іконы віселі, дзе падсвечнікі стаялі, адкуль сцяны выхадзілі. «Потым тут была бібліятэка, а як кабетам-супрадоўнікам на галаву пасыпаліся тынкоўка, памяшканне аддалі пад мастацкую майстэрню. Праводзім тут заніткі па разбіе і кераміцы, на якія ходзілі дзяяць і з Докшыцай, і недалёкіх Барсуку, Параф'янава, Таргуново», — заканчвае ён караценкі экспкурс.

Вільня

Адчужанне і бачанне наваколля і шырэйшага свету перадаў фарбамі Сяргей Вішнеўскі намагаўся з маленства. Але неядома, што сталася з ім з гэтага, калі работы юнака, якія ўпрыгожвалі ў 1930-я гады інтар'ер адной з докшыцкіх гасцініц, не запрымечалі браты Слатвінскі, Людамір і Міраслаў. Яны і на момовілі старэйшага Вішнеўскага адпусціць сына ў вялікі горад, дадзі юнаку пакойчык у сваім

віленскім доме, фундавалі яго наўчэнне.

Такім чынам, у 1934 годзе, вытырмайшы ўстурпіны іспыты, Сяргей стаў студэнтам мастацкай школы імя Адама Міцкевіча.

Трапіўшы ў Вільню, mestachkovыя маладзён Сяргей Вішнеўскі быў агаломшаны горадам-казаком. Бажніцы ўсіх канфесій, чароўная музыка шматмоўнай гаманы вялікага места, светлы газавых ліхтароў, бібліятэкі, каварні і вітрыны разнастайніх крамаў, будынкі-помінкі, выставы сапраўдных твораў сапраўднага мастацтва, агалоўнае, новае кола людзей творчых і прагных на веды — усё гэта спрыяла развіццю разумовых здольнасцяў, становленню душы і сэрца.

Ужо ў 1960-я, вандруючы разам з сынам, Сяргей Антонавіч паказаў напшчадку твой двухшыяровы дамок на рагу бытых вуліц Цвяточнай і А. Міцкевіча, на якім жыў і пракацаў, паказаў, дзе месцілася мастацкая школа, ту юрамку, у вітрыне якой, па дамоўленасці з гаспадаром, выстаўляў творы на продаж. І распавідаў, як, не ўбачыўшы работу за шклом, здагадаўся: прададзена! Атрымоўваў ганарар і адразу ж ладзіў сабе свята: купіў прыому фарбаў, грунтавак, пэндзляў і іншага мастацкага рыхтунку. На сконе жыцця ён усё шкадаваў: «Як ж тады фарбаў не накупіўся!»

Творы

Творчы даробак мастака таго часу — 19 партрэтаў, напісаных алеем у 1934—1939 гадах, мы мелі мажлівасць упершынне пабачыць на персанальнай выставе, зладжанай у галерэі фальварка «Добрая мысль» ў 2005 годзе.

Работы, пісаныя міккім, слухніным пэндзлем, выразныя і замкнітые. Перавага, аддадзеная партрету, лучшыя і з гуманістычнымі традыцыямі Віленскай школы. Разнастайнасць тыпажу: падлёткі, людзі

сталага веку і старыя, жанчыны і мужчыны розных слоў грамадства, за выключчынем хіба эліт і ўяўных маргіналаў, відавочна сведчыць пра жыццёвую скіраванасць яго творчасці.

Пры відавочных здольнасцях і ўмельстве маладога мастака: плотнік і ўстойтавай кампазіцыі, не спрошчанай, а даречна абмежаванай каліровай палітры, пры ўсім вельмі своеасаблівым разалізме, які хіба што вельмі фармальна і з вялікім дапушчэннем можна вызнайць як «тыпалагічна блізкі да твораў Сергіевіча і Сеўрука». Пры сканцэнтраванасці вобразу і большай пісіхалагічнай глыбінёй, чымсьці ў многіх, зарас видомых нам заходнебеларускіх твораў, ёсць у ягонах палотнах нешта такое, што калі не бянтэжыць, то наспіржаюць. Пэўная адчуваючансць герояў партрэтаў Вішнеўскага, замкнёныя ў сабе — позірк іх скіраваны скрэз глядчика або ўнутр сябе.

Докшыцы

Абараніўшы дыпломную працу (карціна «Чалавек на фоне гарадскога краявіду»), Сяргей Вішнеўскі прабаўшы щаслівым шлюблам з докшыцкай дзяўчынай Антанінай, што пракацаў ў Вільні пакаёўкай. Яшчэ на нейкі час затрымліўшыся ў горадзе, які паспешне палібіўся. Але бацька Антон, які нацешчыўся грамадскім варушэннем, прыдзьшы шнурок зямлі (ад Парап'янаўскай дарогі да Беразіны) і паклікаў на гаспадарку.

Дух праўніцкіх Докшыцаў, дзе людзі, абліжаныя змаганнем за выжыванне, жылі благучы мі клопатамі міналога дня, быў далёкім ад творчасці і мастацтва. Як кажа Алесь Сяргеевіч, жыццё падпрадкоўдзяўла, падмінала. Вадаспадам абрываўся «навіны» на галаву жыццёва не надта прыгукаванага мастака Сяргея Вішнеўскага.

Напрыканцы 1930-х гадоў пажар перакінуўся ад суседзя і ўзмыцніў іх хату. Вялікая сям'я (усе, ад дзядоў да ўнукоў, жылі пад адным дахам) мусіла адбудоўвацца наноў. Паспрабаваў сабе мастак і ў іканапісу, каб утрымліваць жонку, мець гарантаванае «зяўтру», пайшоў выкладаць мальонак у школу.

Пачалася другая сусветная вайна. У мястечку з'явіўся савецкія вызваліціц. Разрабаваў сідзізу Слатвінскіх на Гняздзілаве. Непатробчынку — маёнтак, творы мастацтва, вялікую бібліятэку — пусцілі дымам. Наіўна пана Людаміра пад канвоем адправілі на Усход. Міраслаў, які жыў у добрай згодзе з саюзіміялінамі, мусіў ратавацца ўцёкамі. Абіўся ўжо пад немцамі, але ўзімку 1943 года яго напаткала рука народных місціц — «жалезнікоўці». «Не любіў, а мо і пабіўваўся газдаўшчынай, але якія сасы башкы, — кажа Алесь Сяргеевіч. — Але распавідаў, як яны разам з конохамі пахавалі сваімі Міраслава».

Мінула вайна. У Докшыцах з чатырох тысяч будынкаў ацялела трох болей за дзве сотні, і туліліся яны, па большасці, на ўскрайках. За гады навалы трох тысяч чалавек было расстраляна і ці закатавана. Нара��аўшы на ўскрайках, за гады навалы трох тысяч чалавек было расстраляна і ці закатавана. Нара��аўшы на ўскрайках, за гады навалы трох тысяч чалавек было расстраляна і ці закатавана.

«Далёкая суродзічка з Польшчы, — распавядае Алесь Сяргеевіч, — пані Раіса (професар беларускіх містыкі Кракаўскага ўніверсітэта), пазнала яго. Юнацтва — сін пашмечыка з-пад Дзісны (маёнтак Дарожкавічы) Капыловіч. Таго, што пасля канфіскацыі ў 1863—1864 гадоў уладары у мэнткі братоў Кастрывіцкіх: Каляяна — бацькі Каруся Каганца, Адама і Апалінара — бацькі паства Гіёма Апалінара».

Жывапісныя творы Сяргея Антонавіча зберагае сын Алесь. Партрэты 1930-х гадоў вядзілі мастацкасць яго душы і вызнанчылі яго асабісты выбар. Сын Алесь Сяргеевіч таксама мае мастацкую адукцыю, але свой уласны выбар зрабіў на карысць больш прагматычнага часу.

Фотамастак

Такая навамодная прылада, як фотаапарат, была вядома і ў паваенных, і ў даваенных Докшыцах. Фотакамера была не цудам, але дзівам дзіўным. Хто-нікто ведаў здымкі майстра з «місцовых» Пётра Юзэфовича, «за польскім часам» пракацаў тут некалькі падпрымальнікаў з ліку местачковых. У 1950-я гады ў гарадку з'явіўся дамаблізованыя пераможцы. Асобны з іх, апрача наручных гадзіннікаў ды «тэтшэнікаў», мелі ўласны трафейны фотаапараты.

Яшчэ падчас навучання ў Вільні Вішнеўскі зацікаўся і захапіўся «магічнай справай» фотаграфавання. Займаўшы ў гуртку спаўтага майстра — Я. Булгака з Наваградчыны. Можна сцвярджаць, што першы фотадзімкі Вішнеўскага — рэча даваенага жыцця.

Выспу цудаў — прафесійную фотастудыю ў Докшыцах, са склянім дахам для натуральнага асвятлення, сафітамі, разнастайнымі бутафорскімі рэчамі і антуражнымі дэталямі і інсталациямі, жывапіснымі заднікамі, іншым адмысловым роквітам, ён зрабіў напрыканцы 1940-х гадоў. Прайснавала яна да таго часу, як у гарадку распачалася энергічнае будаўніцтва. Было гэта ў другой палове 1960-х. На месцы фотамайстэрні разрасціўся будынак рэйвайканкуму. Майстар жа мусіў прыстасаваць пад майстэрню юласную хату.

Сумленна-пільнае стаўненне да працы, памножанае на патэнцыяльныя майстэрні, пракацаўшы нараджэнню фотаэздэўраў. Самыя значныя імгенні чалавечага быцця, ад нараджэння да кладаў, увекапомненыя выразна і кампазіцыйна нязмушана.

Партрэт невядомага

У пакойчыку, дзе фактычна месціцца галерэя твораў Сяргея Вішнеўскага, з агульнага шматлікіх сідзізіў мастак-партрэціста спрыялі нараджэнню фотаэздэўраў. Самыя значныя імгенні чалавечага быцця, ад нараджэння да кладаў, увекапомненыя выразна і кампазіцыйна нязмушана.

Жывапісныя творы Сяргея Антонавіча зберагае сын Алесь. Партрэты 1930-х гадоў вядзілі мастацкасць яго душы і вызнанчылі яго асабісты выбар. Сын Алесь Сяргеевіч таксама мае мастацкую адукцыю, але свой уласны выбар зрабіў на карысць больш прагматычнага часу.

▶ ЮБІЛЕЙ

«Будзьме» — Год!

Ева ВАЙТОЎСКАЯ

Старжытны шляхецкі тост
— дзеяслou загаднага ладу
«Будзьма!» цягам апошняга
года ператварыўся ў
беларускім слэнгу ў назоўнік.
«Будзьма, будзьмы, будзьме,
пра будзьму, з будзьмай»,
— скланияць беларусы.

1 кастрычніка 2009 года
унікальная грамадскія
ініцыятыве «Будзьма
беларусам!» споўніўся год.

Год тому кампанію ініцыявалі
дзесяць грамадскіх арганізацый,
сёння іх ужо 31. Акрамя ётага,
да арганізацый і правядзення
імпрэзай кампаніі цягам года
далучыліся яшчэ 92 «культурныя
адзінкі» — арганізацыі і ўстановы,
редакцыі СМІ і інтэрнэт-расурсы,
творчыя асобы і калектывы. Загод
пачаў Беларусь прайшоў больш
за 900 імпрэзай: выставы, канцэрты,
експкурсіі, літаратурныя сус-
трэчы, гістарычныя лекцыі, шоу
беларушчыны, курсы беларускай
мовы, презентацыі кніг і часопісаў



ды інші. Гледачамі і ўдзельнікамі
нашых мерапрыемстваў сталі
каля 75 000 чалавек у амаль 150
населеных пунктах Беларусь. Былі
рэалізаваныя праекты: «Як я стаў
беларусам», «Тузін. Перазагрузка»,
«Паганства», фотаконкурсы «Буд-
зьма беларусам!» і «Турыстычная
Беларусь». Выдадзена цэлая серыя
дисплінных дызайнерскіх пашто-
вак «Будзьма», музычныя дыскі
«The best Folk-modern». Скончана
праца над дыскам «Двайніком
«Budzma the best rock».

«Першы год правядзення кам-
паніі прадэмантраваў: попыт на

сучасны беларускі культурны пра-
дукт значна перавышае прапанову.
І вырашыць гэту проблему можна
толькі супольнымі намаганіямі
ўсіх зацікаўленых бакоў. Пасаско-
ку ні грамадскія арганізацыі, ні
дзяржаўныя структуры такі попыт
задаволіць не ўстане. І толькі
аб'яднаўшыся намаганні, можна
данесці да людзей ўсё багацце
сучаснай беларускай культуры,
якая з'яўляецца падмуркам для
фармавання мадэрн беларускай
нацыі, — канстатуе прэс-служба
грамадской кампаніі. — Інфарма-
цыйная пляцоўка кампаніі «Буд-
зьма беларусам!» — сайт budzma.
org — ператараваеца ва унікальныя
культурніцкі інтэрнэт-расурсы.
На ім месцыадзе не толькі наўмы
кампаніі, але і дайджест наўмы, —
які датычыць сучасных культур-
на-грамадскіх актуалій Беларусі,
а таксама ўласнай інфармацый-
на-інтелектуальнай прадукцыі:
рэпартаражы з культурніцкіх ім-
празаў, кніжных выставаў, аўтарскія
праекты. Наведвальнасць сайта
расце з кожным днём».

Ад сябе дадам, што, магчыма,
упершыню на гісторыі незалеж-
ней беларускай мас-культуры
у жыццёвую прастору трапіла
столькі прывабных і густоўных
«фенечак». Фірмовая торбачка
budzma.org — жаданы сувенір для
асобаў нефармальнаага мыслення
любога веку, а ярка-чырвоныя
футболкі з лагатыпам кампаніі
выпускаюцца і дзіцячыя, і да-
рослія, і мужчынскія, і жаночыя —
да твару любому беларусу,
беларусице, беларусіку. Прыме-
на на сіні і рэкламаваць добрую
справу. Будзьма!

«Будзьмаўцы» пра «Будзьма!»

Ніна Шыдлоўская:

— Не сакрэц, што цэнтрами куль-
турнага жыцця краіны з'яўляецца
стала. Дзякуючы імпрэзам кампаніі
«Будзьма беларусам!» шмат людзей
у рэгіёнах упершыню дзазнавілі пра
розных творчай і творчых праектаў
сучаснай беларускай культуры.

Ігар Лялькоў:

— За год культурніцкія акцыі на-
шай кампаніі наведалі дзесяткі тысяч
людзей. Самае прынамне, што скрэд
гледачоў і слухаючых не было выра-
занага падзелу на беларускамоўных і рус-
камоўных, юных і старых, бяднейшых і
заможнейшых. Імпрэзы «Будзьма
беларусам!» выявіліся адноўлявай-
цівай для ўсіх. Мы з радасцю
пераканаліся, што супрацоўнікі якасная
культура спрыяе паўстанню агульна-
нацыянальнай культурнай прасторы.

Людзі жадаюць усведамляць сваю
прыналежнасць да адзінага народа,
і культурніцкая кампанія «Будзьма
беларусам!» дапамагае ім на гэтым.

Алена Макоўская:

— Радуе, наколькі спрыяльна
да імпрэзы «Будзьма беларусам!»
ставіліся ў бібліятэках, дамах куль-
туры, музеях, галерэях, навучальных
установах. Вельмі прынамне, што
многі звязаліся паўторна. Нам
адмаялі ў правядзенні імпрэзы у
межах кампаніі вельмі рэдка.

Севярын Квяткоўскі:

— Быць беларусам — эта кіёва!
Гэта сучасна, гэта мадна, гэта перспектыўна. Ведаць гісторыю і культуру
і бачыць перспектыву — вось што
значыць быць беларусам. Такое
уражанне складаюць наведнікі сайту
budzma.org. За год склалася кола
стальных наведнікаў, якое увеяе час
павялічаеца. Пераважна гэта моладзь
да 24-х гадоў.

▶ РЭЦЕНЗІЯ

КНІГА З ГАРОДНІ

Алесь ГІНЗБУРГ

У сярэднім вякі ўзнак
атрымання ўрэспейскім
горадам Магдэбургскага права
на яго цэнтральнай плошчы
будавалі ратушу. Але для
людзей адукаваных важным
знакам самадастатковасці
горада была яшчэ адна рэч —
ци мае горад уласную друкарню.

Калі ў 2006 годзе ў Гродна Ру-
хам «За свабоду» была заснавана
выдавецкая серыя «Гарадзенскай
бібліятэкі», гэта стала добрай

навіной для ўсіх, хто сочыць за
развіццё незалежнага, самастоі-
тайнага беларускага кнігадруку.
Нядыўна пабачыла свет 8-я кніга
серыі — «Рыцары і дойліды Га-
родні», аўтар якой — доктар гісто-
рычных наукаў Алесь Краўчэвіч.

Зрэшты, мы паспяшаліся на-
званаць серыю цалкам самастоі-
тайнай. Гэта не бізнес-праект, выдан-
ні аквітлюючыя пры сучыль-
ным супрацоўніцтве зпольскімі
ініцыятуўцамі, сама ж кніга была
надрукавана ў Кракаве. Але факт
есть фактам: у Беларусі рапчула
заяўліла пра сібі гроднадзэнтрыч-
ная літаратура.

Хоць у кнізе нідзе не напісаны
ўзростле асноўных адрасатаў — мы

Іншыя выданні «Гарадзенскай бібліятэкі»:

Ю. Гардзееў. «Магдэбургская Га-
родня»
Д. Бічэль. «Хадзі на мой голас»
А. Карпюк. «Разыўтанне з ілюзіямі»
А. Вашкевіч, С. Токъ. «Невядомыя
старонкі беларускай нацыяналь-
нага руху. Пётр Сліўрук»
«Зрабаваны народ. Разомы з беларускімі
інтелектуаламі»
С. Шапран. «Васіль Быкаў. Гісторыя
жыцця». У 2-хт. (выдадзена суполь-
на з «Бібліятэкай Бацькаўшчыны»)

прызываючіся, што такія выданні
прызначаны для школьнікаў. У
гэтыя сувязі хочацца адзначыць
густоўную працу ілюстратора Паўлу-
ла Татарнікаў — мастака-графіка,
сябра Беларускага саюза мастакоў,
дацэнта кафедры графікі БДАМ.

▶ ГАЛЕРЭЯ

ЯК ПРАЙСЦІ Ў «Ў»

Алесь ГІНЗБУРГ

**Бліжэйшыя імпрэзы
галерэі «Ў»:**

Выставка мастака Сяргея Кіруш-
чанкі «Earth Art» («Надыхшоў час
шчыльна заніца прыземленым
самацтвам»). Доўжыцца да 26
кастрычніка.

12 кастрычніка прэзентацыя
кнігі Аляксандра Сапегі «Сто чашек
яблочнага чаю». У кнізе бубнача
джаз-бэнду «Apple tea», сабраныя
літаратурна апрацаваныя анек-
доты — непридуманыя гісторыі з
жыцця музыкаў і не толькі.

Прыўму шклатары. Што ж, ці-
пер звычка моладзі хавацца ад
гарадскога шуму ў ѿмных два-
рах атрымае пэўнае культурнае
напаўненне...

«Ў» — унікальная літара бела-
рускага алфавіта. Так ці інайчай, у
«Ў» ствараюць прастору найперш
для сучаснага беларускага мас-
тавіцтва і найпойшчай беларускай
літаратуры. Што і пацвердзіла
імпрэза адкрыцця, дзе гучалі
тэксты сучасных беларускіх аўтараў
у выкананні як гэтых самых
аўтараў, так і акцёраў. Графік
выставаў у галерэі распісаны на
паўгода наперад, у кнігарні
расклад вальнейшы, але і тут
будуть рэгулярна ладзіцца літа-
ратурныя вечары, прэзентацыі
новых выданняў. А неўзабаве
дзяўчата плануюць адчыніць у
будынку кавярню і прапанаваць
яе як месца сустрэч творчай ін-
сталігенды.



Зрэшты, калі кіраваща вядомым
тэзісам, любы, хто ў Беларусі спас-
цігаета Беларусь, — дзіця, вялікае ці
малое. Таму пачытаць кнігу будзе
цікава ўсім, хто неабыякавы да
гісторыі гарадзенскага краю.

Кніга мае выдатна прадуманую
кампазіцыю. Заднага боку, у ейты
раздзелы, што звужаюць аповед
пісьменніка-гісторыка томатычна:
«Гарадзенскі замак», «Вілікі князь
Вітаўт», «Майстар — наш прадак».
З іншага — праз гісторыю гарадзен-
скага замка, жыццяпіс Вітаўта ці
апісаны археалагічных знаходак
праступае гісторыя гарадзенскага
краю і шырэй — старажытнага
Вялікага княства Літоўскага.

Пра раздзел «Майстар — наш
прадак» хочацца сказаць асобна.
Заснаваны на аднайменнай
кніжцы А. Краўцэвіча 1990 года,
ён карактэру адну важную реч у
масавай свядомасці, якая пануе
там яшчэ з савецкіх часоў. Нашы

продкі не толькі зямлю аралі!
Праз энцыклапедычны выклад-
кі пра старажытныя вырабы са
шил, каменя, косці, жалеза, глы-
ны вымалёўваеца побыт бела-
рускіх гародоў і мястечак — Міра,
Любчы, Ашмянай, Наваградка
і іншых славутых паселішчаў
Гарадзеншчыны.

Асабліва мянэ ўразіла апісанне
таго, віду народнага посуду, як
рынка. Рынкі — гліняныя патальні
на трох ножках і з ручкай у выглядзе
зутулкі. Месяц таму маці купіла
такую ў ГУМе. На ціціку было на-
писаны: «Выдатна падъходзіць для
разагравання ёжы ў мікрахавал-
ецы». Вось ім і півзіў часоў!

Кнігу «Рыцары і дойліды Га-
родні» можна набыць у гродзен-
скай кнігарні «Кнігі» (Гарнавых,
7), а таксама ў Цэнтры беларускай
кнігі (Будзёнага 48а-44, памяш-
канне ТБШ), а таксама ў кнігар-
нях Мінска.

► ВАНДРОЎКА

АЎТАСТОРАМ ПА ЕЎРОПАМ

Раман АБРАМЧУК

◀ Праця.
Пачатак у №36

Руска-латышская супрацьстаянне

Да Рыгіг мянне падвоеў рускі дальнашычны, жыхар Латвіі. Калі першы сустрэты жыхар краіны пачынае скардзіца на безграшоў ў беспрацоў, нацыяналізм і бяздзеянасць новай улады — ўсё, з чым паставяна асацыююць Латвію нашы дзяржавныя тлеканалы, — міжвалі наасцярожаўшася.

Але ўсё выдатна, міне сустракаюць вострыя шпілі ганзейскага горада на Дзвіне — сапраўдныя сараднівячныя абысы.

Начлег у знаёмых маіх знаёмых у старым доме непадалёк ад Домскага сабору.

Вельмі спадабалася, як латышы ўдала абыгрываюць кватэрную прастору. Адна сцен кватэр, сумежная с старажытным манастыром — сараднівячнаа муроўка. Атынкоўваць не сталі. І вы можаце спаць калі гатай старой цаглы пад драўлянай бэлькай. Не хапае толькі скучы мяждведы пад ногі і фрасак над галавой. Іншы, зусім маленкі пакой з датамагай фантазіі і фанеры падзяляеца гарызантальна на дзве часткі: наверсе — ложак, унізе — прастора для кампютара і іншага. Глухі замкнёны дворык, агульны з суседзямі, куды вядзе кватэрнае вакно, ператвараеца ва-

тульную тэрасу са столікам і кросламі.

Яшчэ здзівіла, што замест ванні — душ і маленкава сауна. Па словаах гаспадыні, гэта даволі распаўсюджана ў Латвіі.

Вуліцы Рыгі. Сустракаеца рускамоўныя інтэлігенты, што зусім не характеристы для Вільні. Увогуле, руска-латышскае супрацьстаянне — реальная проблема Латвіі. Грамадства падзелена сцяной непаразумення. Рускія краўдзіца, латышы радыкаляцыі. Калі выслухаўшася рускага — разумееш, пагаджаешся. Калі размаўляеш з латышом, даведваешся пра тое, як праводзілася русіфікацыя, планавае засяленне Латвіі рускімі, — цяжка не абурыцца.

«Музэй акупацыі 1941–1991».

Эта новы музей, у самым цэнтры Рыгі, бясплатны. Выдатная падборка дакументаў урахавае і кранае — блічыцця стаўлінскіх часоў, лагеры, КДБ і д. Асноўная ідэя музея: для латышоў не было розніцы, якак ўлада прыйшла. І фашысты, і саветы былі акупантамі. Нікіх «знакаў прыхільніц» ці апраўдання фашисту ў гэтым музее не ўбачыў. У розных кутках музея размешчаны шахматы, зробленыя зняволенымі стаўлінскіх лагераў. Фігуры ў виглядзе канваіраў, войскоўцаў, ладзія — назіральна ГУЛАГаўская вышка.

Зайздросціца беларусам

Чым яшчэ запомнілася Латвія? Грашыма. Не разумею, чаму ў даволі небагатай краіны такі дара-

гія грошы. 1 лат роўны прыкладна 1,7 еўру. Адпаведна, усе латышскія санцыі набываюць неверагодна вялікую капітальнасць у вялікіх кішонях. Славянская душа, што звыклася шчодра сынапць капейкамі, не можа змірыцца з такай неабходнасцю ащаднага стаўлення да дробязі. Да тут яшчэ латышскія кошты... Латвія — вельмі дарагая краіна.

Увогуле, гэта краіна — другая ў Еўропе, што найбольш пачарпела ад крызісу. Ніводзін знаёмы не абмінуў мне сказаць пра гэтага. Кожнага, како сустрӯ, гэта кранула за жывое. Но Латвія, як паведаміла знаёмая, — «краіна-эмбрыйён», з вялікай галавой — Рыгай, што жыве без вялікага сектара ўласнай вытворчасці. Менавіта з-за гэтага латышы нам і зайдоросціца зараз. Гэта мне распавяяла дзяўчына, уладальніца музычнага бара ў цэнтры Рыгі. Яна сказала, што многія ўжэ ўзроце (каля 30-ці) брэуць крэдыт і пачынаюць свою справу прыкладна такога ж кшталту. Бар, дзе граюць музыку, якая табе падабаеца, бар, аформлены па твайм гусце... У Латвіі здзесінці свою мару значна прасцей, чым у нас. У гэтым ім можна пазайздросціца.

Мяне ўразіла адна кавярня, зробленая ў аўтэнтычных сутарэніях німецкай піўніцы XIII стагоддзя. Там-сам засталіся фрэски.

Тарту — студэнці «парадыз»

Цяжкі спын Рыга—Тарту. Як паведамілі пазней тартускія спыні, трэба ездзіць не наўпрост, а праз Пірну. Наашмат хутчэй, хоць з вялікімі гікамі. Прайядзяючы па Латвії, агляджаючы пудоўныя краізвіці і слухаючы расповеді вадзіцеляў-дзяўчын, якая жыве на беразе мора, разумееш, што Латвія таама не бачыў. Рыга — гэта хіба толькі траіна.

Але вось — праз цікі і адначасова неверагодны начны спын — Тарту сустракае меднай сvin'ей-манументам у цэнтры на месцы старога рынку.

Рамантыкі з тартускага геафака, самі спыні, сустрэлі мянне на варохах, пасадзілі на багажнік, адвеслі ў каюту старажытнай ладдзі на начлег, накармілі напалі. І адправілі назаўтра ў падарожжа па Чудскім возеры ў хаўрусе з групай турыстаў і эстонскім традыцыйным музыкам...

Сама ладдзя — прыклад, як мара энтузіяста можа розлізавацца ў пасляховы праект, асветніцкі і прыбытковы адначасова. Ладдзя «Jumpru» — рэканструкцыя старых эстонскіх карабліў, якая гарманічна спалучае ў сабе камфорт, неабходны сучаснаму турысту, і старажытныя элементы. У воль-



ны ад турыстычных заказаў час ладдзя курсе з майстэр-класамі па стараадаўніх рамёствах, асветніцкімі гістарычнымі фільмамі.

Тарту — студэнцікі гарадок. Ледзь не палава жыхараў — студэнты. Тартускі універсітэт з якімістайшымі традыцыямі выхаваў не толькі пудоўных навукоўцаў, але і сфармаваў добрых традыцій студэнцікага жыцця. Прыйкладам таму — клуб «Геніяльнасці», які нагадвае кватэрну для сваіх, з утульнымі канапамі, паліцамі, дзе стаць кінгі твары супольнасці, крамай дыскай з музыкай, якую слухаюць у гэтай супольнасці. Тут жа бар, на другім паверсе — свайская дыскатка. Часам тут ладзіцца прагляды фільмаў, тэатральныя пастаноўкі студэнцікага тэатра з аблеркаваннем.

Ідуцы на гарадку, паўсюдна заўважаеш імёны славутых навукоўцаў, якія ў ціце на слыху. Струве, Лотман, Пірагоў... Дарэчы, пра Юрия Лотмана тут чулі ўсе, хоць і не ведаюць, чым ён ўзогуле займаўся. Помнік яму — семіётыка чистай вады: твар навукоўца памерам у некалькі метраў выраблены з хацьтвична пераплеценых металічных трубак, якія адначасова з'яўляюцца фантанам.

Паміж Скандинавіяй і Москвой

У Латвіі гавораць: «Вось там, на Захадзе, а вось у нас, у Латвіі...» А эстонцаў у Латвіі лічаць ужо єўрапейцамі-скандынавамі. Цікава, але эстонцы сябе таксама прылічаюць да тых,

хто паміж єўрапейскай Скандинавіяй і Москвой... І крхкую камплексуюць перад фінамі, з якімі маюць падобную мову і культуру, але жывуць патрасцей. А фіны, у свою чаргу, камплексуюць перад шведамі, бо не мелі свайго каралеўства, заўжды быт простым, пераважна сіліянскім народам (і ў гэтым сваім пачуцці падобны да беларусаў, нягледзячы на наша шляхтнае мінлае часоў ВКЛ). Цікава, перад кім камплексуюць шведы? Чуў, што шведы адчуваюць сябе сіпліа перад датчанамі.

Тарту — пераважна драўляны гарадок. Вых бачылі ў Мінску драўлянія баракі стаўлінскіх часоў, двухпаварховых? Знешне вельмі нагадвае пабудовы ў Тарту. Такія дамкі сустракаюцца і ў Латвіі, і ў Эстоніі, і ў Фінляндіі — у стаўліах і маленьких гарадках. Гэту мясцовую традыцыю будаўніцтва багатых на лес краінай не змаглі вывесці, німечкі камяніцы Рыгі і Таліна.

Але вось я ўжо ў Таліне. Шпілі, вулачкі, вежы, брук цудоўна стаўшыся з вашымі ідэалізаванарамантычнымі ўяўленнямі пра сараднівячныя горады. Магчыма, гэты архетып закладзены на падсвядомым узроўні «Прыгодамі электроніка» і іншымі савецкімі фільмамі, дзе «бьюць часы на старой башні». Адметнасць горада — старав завод непадалёк ад порта, на якім Андрэй Таркоўскі чацковая здымав «Сталкер» (пра гэта сведчыць памятная дошка на высачэнай дымавай трубе).

Працяг будзе



Фото: Елена

Пасведчанне аб регистрацыі № 206 ад 20 ліпеня 2009.

ЗАСНАВАЛЬNIK: Мінскія гарадская арганізацыя ГА ТБМ імя Ф. Скарыны. Адрас: 220005, г. Мінск, вул. Румянцева, 13. Тэл.: 284-85-11.

ВЫДАВЕЦ: Прыватнае выдавецтва кунітарнае прадпрыемства «Час навінаў».

Пасведчанне №64 ад 12.01.2007 г.

АДРАС РЭДАКЦІІ І ВЫДАЎЦА:
220012, г. Мінск, зав. Інструментальны, 6-214.
Тэл.: +375 29 651 20 17 91.
пouschash@gmail.com; www.novychas.org

НАДРУКАВАНА ў друкарні УП «Плутас-Маркет».
Мінск, вул. Халмагорская, 59 А.

Замова №

Падпісаніа да друку 9.10.2009. 8.00.

Наклад 5050 асобінкай. Кошт свабодны.

Радзівілічы можа друкаваць артыкулы здэя палемікі, не падзяляю-

чи пазіцыі аўтараў.

Пры выкарыстанні матэрыялаў газеты спасылка на «Новы Час» абавязковая.

Рукапісі рэдакцыі не вяртае і не разглядае мастаків творы.

Чытацкая пошта публікуецца паводле рэдакцыйных меркаванняў.